

Kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki/
Riku Pihlanto

**Kaupunkiympäristön toimialan
talousarvioehdotus vuodelle 2022
ja taloussuunnitelmaehdotus vuosille 2022–2024**

Sisällys

Talousarvion 2022 keskeiset painopisteet ja tiivistelmä	2
Toiminnan kuvaus.....	2
Keskeiset talousarviovuoden muutokset palvelukokonaisuuksittain ja palveluittain	3
Kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttaminen.....	3
Kestävän kasvun turvaaminen.....	3
Uudistuvat palvelut.....	6
Vastuullinen taloudenpito	7
Vahva ja monipuolinen edunvalvonta	8
Toimintaympäristön keskeiset muutokset 2022	8
Lainsäädäntö	8
Muiden muutosten vaikutukset palvelutuotantoon.....	9
Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät.....	10
Taloudellinen kestävyys	11
Talousarvion tavoitteet	12
31001 Kaupunkirakenne	13
31002 Rakennukset	14
31003 Asuntotuotanto	15
3 10 04 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet.....	15
3 10 06 Tuki HKL:lle.....	15
Avustukset	16
Henkilöstösuunnitelma.....	16
Talousarvion vaikutusten arviointi.....	16
Investoinnit	18
801 Kiinteä omaisuus	18
802 Rakennukset	19
803 Kadut ja liikenneväylät.....	21
804 Puistot ja liikunta-alueet.....	25
805 Irtaimen omaisuuden perushankinta	27
806 Arvopaperit.....	27
807 Muu pääomatalous.....	28
Vuoden 2022 talousarvioon sisältyvien jäsenmaksujen erittely	29

Talousarvion 2022 keskeiset painopisteet ja tiivistelmä

1. Vuonna 2023 Helsinkiin rakennetaan 8 000 uutta asuntoa, ja vuonna 2022 valmistaudutaan asuntotavoitteen edellytysten luomiseen muun muassa kaavoituksen, tontinluovutuksen, oman rakennuttamistoiminnan ja investointien ohjelmoinnin avulla.
2. Luodaan edellytyksiä kaupunkirakenteen kestäväälle kehittämiselle, kehitetään keskustan ja aluekeskusten vetovoimaisuutta sekä luodaan yrityksille toimintaedellytyksiä.
3. Kaupungin eri alueiden tasapuolista kehitystä turvataan panostamalla kaupunki uudistusalueisiin, monipuoliseen asuntotuotantoon ja alueiden viihtyisyyteen sekä käytettävyyteen eri käyttäjäryhmät huomioiden.
4. Kaupungin tilatarpeiden ennakoimista, tilojen pitkäjänteisyyttä sekä tilojen rakentamisen ja käytön ympäristöystävällisyyttä parannetaan toimitilastrategian toimenpiteiden avulla. Tavoitteena on kehittää omaisuudenhallintaa entistä strategisempaan suuntaan tekemällä oikea-aikaisia investointeja, hallitsemalla korjausvelkaa sekä parantamalla ymmärrystä ylläpidon osuudesta tilakustannuksista.
5. Ekologisesta kestäväydestä huolehditaan ja ilmastomuutokseen varaudutaan toimeenpanemalla Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman toimenpiteitä, vahvistamalla kiertotaloutta sekä turvaamalla luonnon monimuotoisuutta.

Toiminnan kuvaus

Kaupunkiympäristön toimiala toimii kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa. Lautakunnalla on kaksi jaostoa: rakennusten ja yleisten alueiden jaosto sekä ympäristö- ja lupajaosto.

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista. Toimiala jakaantuu neljään palvelukokonaisuuteen.

Maankäyttö ja kaupunkirakenne (Maka) vastaa toimintaedellytysten luomisesta ja järjestämisestä kaupunkiympäristön kehittämiselle, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Palvelukokonaisuus jakautuu viiteen palveluun: Maankäytön yleissuunnittelu, Asemakaavoitus, Maaomaisuuden kehittäminen ja tontit, Liikenne- ja katusuunnittelu sekä Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu.

Palvelut ja luvat (Palu) tuottaa kaupunkiympäristön palveluita. Palvelukokonaisuus jakautuu viiteen palveluun: Asukas- ja yrityspalvelut, Kaupunkimittauspalvelut, Pysäköinninvalvonta ja pysäköintipalvelut, Rakennusvalvontapalvelut sekä Ympäristöpalvelut.

Rakennukset ja yleiset alueet (Rya) vastaa kaupunkiympäristön rakentamisesta sekä käytettävyydestä. Palvelukokonaisuus vastaa rakennetun omaisuuden hallinnasta, tilapalveluista, katujen ja puistojen ylläpidosta, rakennuttamisesta sekä asuntotuotannosta. Rya jakautuu kolmeen palveluun: Tilat, Yleiset alueet ja Asuntotuotanto.

Hallinto- ja tukipalvelut (Hatu) tarjoaa tuki- ja hallintopalveluja kaupunkiympäristön toimialalle. Hallinto- ja tukipalvelut -palvelukokonaisuuteen kuuluvat seuraavat palvelut: Hallinto- ja lakipalvelut, Henkilöstöpalvelut, Kehittämispalvelut, Talous- ja suunnittelupalvelut, Tietohallintopalvelut, Viestintäpalvelut ja Hankintapalvelut.

Keskeiset talousarviovuoden muutokset palvelukokonaisuuksittain ja palveluittain

31001 Kaupunkirakenne (1 000 €)	Menot (talousarvion sitova taso)	Osuus ta- kohdan menoista	Muutos ed. vuoteen	Muutos ed. vuoteen (%)	Keskeisin selittävä tekijä
TA-kohta yhteensä	205 224	100,0 %	6 514	3,3 %	Kaupunkirakenteen omien toimintamenojen kasvu on 2,82 % verrattuna talousarvioon 2021. Lisäksi toimintamenoissa on huomioitu kaupunkiyhteisten digitaalisten palveluiden kustannukset, jotka siirtyvät toimialojen maksettaviksi vuodesta 2022 alkaen.
Maankäyttö ja kaupunkirakenne	43 549	21,2 %	1 278	3,0 %	Kustannustason muutos, AM-ohjelma
RYA Yleiset alueet	88 017	42,9 %	1 929	2,2 %	Kustannustason muutos, volyymin kasvu, korjausvelan hallinta, ostot Staralta (säästöt)
Palvelut ja luvat	43 501	21,2 %	1 688	4,0 %	Kustannustason muutos, volyymin kasvu (elintarvikevalvonta), AM-ohjelma, pysäköinninvalvonnan luottotappiot
Hallinto- ja tukipalvel	30 157	14,7 %	1 619	5,7 %	Kustannustason muutos, ICT kehittäminen, digitaalisen perustan keskitettyjen palveluiden laskutusmuutokset

31002 Rakennukset (1 000 €)	Toimintakate (talousarvion sitova taso)	Osuus ta- kohdan menoista	Muutos ed. vuoteen	Muutos ed. vuoteen (%)	Keskeisin selittävä tekijä
TA-kohta yhteensä	224 499	100,0 %	-12 302	-5,2 %	Kirjanpitolain mukaiset muutokset investointi- ja käyttötalouden välillä, väistöilakustannukset

31003 Asuntotuotanto (1 000 €)	Toimintakate (talousarvion sitova taso)	Osuus ta- kohdan menoista	Muutos ed. vuoteen	Muutos ed. vuoteen (%)	Keskeisin selittävä tekijä
TA-kohta yhteensä	4 060	100,0 %	-2 483	-37,9 %	Varautuminen AM-ohjelman mukaiseen asuntotuotantotavoitteen kasvuun.

Kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttaminen

Kestävän kasvun turvaaminen

Yleiskaavan toteuttamishjelma päivitetään ja osayleiskaavojen valmistelu käynnistetään, jotta yleiskaavan 2016 tavoitteen mukaiselle raideliikenteen verkostokaupungin toteuttamiselle ja kantakaupungin laajentamiselle pystytään luomaan maankäytölliset edellytykset. Osayleiskaavoja laaditaan Länsiväylän alueelle ja Lahdenväylän varteen (mukaan lukien Viikinkaari) sekä Östersundomiin. Yleiskaavan toteuttamishjelman päivityksessä nostetaan entistäkin vahvemmin esiin sekä palveluiden mahdollistamisen, että luontoarvojen turvaamisen tärkeyttä.

Vuonna 2023 Helsinkiin on tarkoitus AM-ohjelman perustalta rakentaa 8 000 uutta asuntoa. Vuonna 2022 tulee valmistautua asuntotavoitteen edellytysten luomiseen muun muassa kaavoituksen, tontinluovutuksen, oman rakennuttamistoiminnan ja investointien ohjelmoinnin sekä koko asuntotuotantoprosessin jatkuvan kehittämisen avulla.

Strategiakauden aikana on laadittu ja hyväksytty Helsingin kaupungin historian ensimmäiset kokonaisvaltaiset maapoliittiset linjaukset, jotka ohjaavat tulevina vuosina kaupungin kasvun kannalta merkittäviä toimenpiteitä kuten tontinluovutusta, maanhankintaa ja täydennysrakentamisen edistämistä vuokratonteilla. Asuntotonttien varauskanta on valtuustokauden aikana jatkanut kasvuaan. Asuntotonttien luovutusmäärälle asetettua tavoitetta ei ole kuitenkaan saavutettu, vaikka luovutusmäärät ovatkin nousseet viime vuosina. Asuntotonttien luovutuksen sujuvoittamiseksi ja asuntotonttien hallinnoinnin tehostamiseksi on vuonna 2020 tehty esitys asuntotonttien maanvuokrausperiaatteiden uudistamisesta. Asuntotonttien yleisiä varausehtoja, vähähiilisiä pohjarakennusmenetelmiä ja maalämmön hyödyntämistä on kehitetty Hiilineutraali Helsinki 2035 (HNNH2035) -ohjelman tavoitteiden edistämiseksi.

Asuntotuotannon ja asuntotonttien luovutusmäärien nostamiseksi jatketaan laaja-alaista asuntotuotantoprosessin kehittämistyötä asuntorakentamisen ydinprosessiossa määriteltyjen toimenpiteiden pohjalta.

Kaupungin luovuttamille tonteille alkaa vähintään 4 900 asunnon rakentaminen. Uusia asuntotonttien hankevarauksia esitetään päätöksentekoon ja tontinluovutuskilpailuja ratkaistaan yhteensä vähintään 392 000 k-m2. Strategista maanhankintaa edistetään määritellyillä painopistealueilla.

Asemakaavoituksen pitkän aikavälin hankkeet eli kaupunkibulevardit, kaupunki uudistuskohteet, täydennysrakentaminen sekä keskustan kehittäminen tukeutuvat strategian tietopohjaan ja toisaalta toteuttavat sitä. Kärkihankkeena kaupunki uudistuskohteiden ja asemanseutujen lisäksi on kantakaupungin ja keskustan elinvoiman lisääminen kaupunkisuunnittelun keinoin. Täydennysrakentamista edistetään kaikkialla kaupungissa, erityisesti asemanseutujen, Raide-Jokerin ja metroasemien ympäristössä.

Yleiskaava 2016:n mukaisen raideliikenteen verkostokaupungin toteuttamista jatketaan edistämällä pikaraitiotiehankkeiden suunnittelua ja toteutusta. Näitä ovat muun muassa Länsi-Helsingin raitioteiden hankesuunnittelu, Viikin-Malmin pikaraitiotien jatkosuunnittelu sekä Kalasatama-Pasila raitiotien toteutuksen allianssihanke, Kruunusilltojen toteutuksen allianssihanke ja Raide-Jokerin toteutuksen allianssihanke. Mäkelänkadun bulevardikaupunginosan jatkosuunnittelun liikennetarkkaisu valmistellaan. Jatketaan raitioteiden kehittämissuunnitelman (RAKO) toimenpiteiden toteuttamista ja tehdään toteuttamissuunnitelma 10 vuodelle sekä analysoidaan sopeuttamista talouteen yhteistyössä HKL:n kanssa.

Pyöräliikenteen kehittämissuunnitelman toimenpiteitä toteutetaan sovitusti. Kestävien kulkumuotojen osuuksien kasvattamiseksi jalankulku- ja pyöräilyväylien tehostetun talvihoidon verkoston laajentamista jatketaan. Baana-verkoston tehostetun talvihoidon nykyinen pituus on 63 km ja sitä laajennetaan määrärahojen puitteissa siten, että tehostetun talvihoidon piriin kuuluu 100 km kahden vuoden kuluttua. Lopullisena tavoitteena on, että koko baana-verkko, pituudeltaan 150 km, on tehostetun talvihoidon piirissä vuonna 2025.

Pandemia on muuttanut tapoja käyttää kaupunkia. Keskustan elämyksellisyyden ja viihtyisyyden kehittäminen on erittäin tärkeää elinvoimaisuuden tukemisen kannalta. Senaatintorin ja Kasarmitorin jättiterassien kaltaiset kaupunkitilan käytön kokeilut ja väliaikaiskäyttö ovat osoittautuneet hyvin toimiviksi tavoiksi ylläpitää vetovoimaisuutta.

Taloudellisesti kestävä kaupunkikehitystä tuetaan luomalla yrityksille monipuolisesti toimintaedellytyksiä. Ydinkeskustan ja aluekeskusten vetovoimaisuutta kehitetään sekä reagoidaan kaupan muutokseen suhteessa liiketiltojen kysyntään ja tarjontaan. Ydinkeskustalle laaditaan maankäytön kehityskuva, minkä pohjalta ydinkeskustassa ”hankkeistetaan” maankäytön tärkeimmät kehityskohteet niin, että ne tukevat ”kävelävän keskustan” kehittämistä kaupunginhallituksen 2021 tekemän päätöksen mukaisesti. Satamatoimintojen uudelleenjärjestelylle luodaan maankäytölliset edellytykset kaupunginvaltuuston 2021 päätöksen mukaisesti.

Kaupunkitilan uudenlaisen käytön mahdollistamiseksi uusissa kohteissa luodaan ohjelma toiminnallisille konsepteille ja toteutetaan ydinkeskustan maankäytön kehittämissuunnitelmaan liittyvä tarkastelu kaupunkitilan käytöstä Eteläsataman ja Katajanokan ranta-alueilla.

Kaupunkitilan yhteiskäyttämisen ”placemaking”-toiminta käynnistyy. Ensimmäiset kaupunkitilan kokeilut toteutetaan kaupunki uudistusalueilla, valikoiduilla asemanseuduilla sekä muissa keskeisissä julkisen kaupunkitilan kohteissa yhdessä asukkaiden ja muiden alueiden toimijoiden kanssa.

Yleisten alueiden suunnitelmilla varmistetaan eri kaupunginosien tasapuolinen kehittäminen, palveluiden sijoittuminen ja alueellisten positiivisten erityispiirteiden vahvistaminen. Keskeisten asemanseutujen yleisten alueiden laatutasoa kehitetään, ensimmäisenä suunnittelu- ja toteutuskohteena ovat pääradan asemanseudut. Tavoitteena ovat erityisesti nopeasti toteutettavat, ympäristöä elävöittävät ja turvallisuuden tunnetta lisäävät facelift-toimenpiteet.

Kaupunkimetsien hoidolle ja ylläpidolle sekä viherkoston kehittämiselle määritellään toimenpiteet siten, että ne tukevat luonnon monimuotoisuuden lisäämistä kaupunkirakenteessa.

Helsingin merellisen strategian toteuttaminen ja toimintamallien kehittäminen jatkuvat yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Strategian mukaisesti kasvatetaan saarten palveluja, millä mahdollistetaan laajemmat vierailijamäärät.

Turvataan kaupungin oma kohtuuhintainen asuntotuotanto sekä Helsingin kaupungin asunnot Oy:n asuntojen peruskorjaukset ja uudistuotanto. Segregaation torjumiseen osallistutaan toteuttamalla kaupungin ohjelmoinnin mukaisesti eri hallintamuotoja sekä monipuolista asuntotuotantoa Helsingissä laajasti eri kaupunginosiin.

Varmistetaan yleisten alueiden ylläpidon toimenpiteillä alueiden tasa-arvoinen kohtelu.

Ekologinen kestävyys

Ympäristöpolitiikan päivitystä on valmisteltu vuosina 2019–2021, ja päivitetyn ympäristöpolitiikan toteutus alkaa vuonna 2022. Strategiaa tarkentavan toimialan ympäristöohjelman päivittäminen aloitetaan syksyn 2021 aikana noudattaen uuden kaupunkistrategian periaatteita ja huomioiden kaupungin ympäristöpolitiikan päivitystilanne sekä uudistuvan HNH2035-ohjelman sisältö. Uuden kaupunkistrategian jalkautuksessa tehtävien toimenpiteiden valmistelussa tavoitellaan parempaa kytkentää ympäristöjohtamiseen niin, että toimialan palveluissa kirjatut ekologisen kestävyys

toimenpiteet ovat tarkemmassa seurannassa ja ympäristöjohtamisen tuen piirissä. Nykyinen, vuoden 2021 lopussa päättyvä ympäristöohjelma on linjassa kaupungin ympäristöpolitiikan ja osa-alueohjelmien tavoitteiden kanssa.

Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpideohjelman (HNN2035) ja ilmastomuutokseen sopeutumisen linjausten 2019–2025 toteuttaminen etenee vahvasti ilmastoyksikön toimesta. HNN2035-ohjelma päivitetään kaupunkistrategian hyväksymisen jälkeen ja sen toteuttaminen käynnistyy vuonna 2022. Vuonna 2021 käynnistynyttä energiarenessanssia jatketaan.

HNN2035-tavoitteet ja –toimenpiteet on suurelta osin integroitu kaikkiin tilat-palvelun prosesseihin. Energiatohokkuus sekä päästövaikutukset ja kiertotalous huomioidaan tilaverkkosuunnittelussa ja tiloista luopumisessa, hankesuunnittelussa, rakennushankkeiden toteutuksessa sekä rakennusten käytön aikaisissa toiminnoissa ja palveluissa. HNN2035-toimenpiteillä on kustannuksia kasvattavia vaikutuksia sekä investointeihin että palveluhankintoihin ja toisaalta kustannuksia vähentäviä vaikutuksia esimerkiksi energiakustannuksiin.

HNN2035-tavoitteita edistetään lisäksi HNN2035-budjetin mukaisesti erillisinvestoinnein ja -toimenpitein yksittäisissä kohteissa sekä koko rakennuskannan tasolla muun muassa kiinteistönhoidon toimintatapoja uudistamalla. HNN2035-tavoitteiden saavuttamista ja kiinteistöjen toiminnan seuraamista edistää rakennuskannan kytkentä etäseurantaan ja -ohjaukseen, joka etenee suunnitelman mukaisesti vuoden 2022 aikana. HNN2035-tavoitteiden toteuttamista tehdään osaksi myös erillisrahoitettujen EU-hankkeiden avulla, vuonna 2022 muun muassa konsernin tytäryhtiöiden energiatoimintoja edistämällä.

Infrarakentamisen päästölaskennan tietokannan ja yhteisten periaatteiden kehittäminen jatkuu yhdessä ympäristöministeriön ja Väyläviraston kanssa.

Asuntotonttien yleisiä varausehtoja, vähähiilisiä pohjarakennusmenetelmiä ja maalämmön hyödyntämistä on kehitetty HNN2035-ohjelman tavoitteiden edistämiseksi. Asuntotuotannon ja asuntotonttien luovutusmäärien nostamiseksi jatketaan laaja-alaista asuntotuotantoprosessin kehittämistyötä asuntorakentamisen ydinprosessityössä määriteltyjen toimenpiteiden pohjalta. HNN2035-ohjelman tavoitteita edistetään muun muassa laatimalla selkeät ja yksiselitteiset ohjeet energiakaivojen toteuttamiselle sekä niiden sijoittamiselle yleisille alueille. Asuntotuotannossa toteutetaan Hiilineutraali Helsinki 2035 –ohjelman tavoitteita edelleen asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

HNN2035-ohjelman tavoitteita edistetään kehittämällä maalämmön rakentamisen sujuvaa prosessia ja tukemalla maalämmön käyttöä lisääviä toimenpiteitä kaupungissa. Ohjelman vaikutus voi olla ensimmäisiä arvioita suurempi, esimerkiksi maalämmön sijoittuminen yleisille alueille vaikuttaa katu-, viher- ja virkistysverkostoon.

HNN2035 -tavoitteeseen liittyvä päästöttömien työmaiden Green Deal -sopimus asettaa vaatimuksia työmaiden päästöjen vähentämiseksi. Kunnossapidon kilpailutettavissa alueurakoissa tullaan ottamaan huomioon päästöttömän työmaan tavoitteet. Vähäpäästöisen ja päästöttömän infratyömaan kriteeristöä kehitetään edelleen ja otetaan käyttöön myös kaupungin oman tuotannon (Staran) hankkeissa. Henkilöstön osaamista kehitetään vähäpäästöisyyden kriteereihin liittyen.

Ilmastomuutoksen hillitsemiseksi yleisillä alueilla siirrytään energiaa säästävään tekniikkaan. Vanhat yleisten alueiden valaisimet vaihdetaan energiapiheiksi ledivalaisimiksi, joiden tehoa ohjataan valon tarpeen mukaan. Myös muita yleisiä alueita palvelevia laitteita siirretään etähallintaan.

Ekologisen kestävyuden toimenpiteitä kunnossapidossa ovat mm. vieraslajien torjuminen, kiertotalouden lisääminen, kestävien kulkumuotojen ja kitkarenkaiden käytön edistäminen sekä runsaslumisiin talviin, myrskyihin, tulviin ja kuivuuteen varautuminen.

Hulevesien suunnitteluprosessin (laadinnassa vuonna 2021) mukainen toiminta edistää sekä ekologista kestävyyttä, että parantaa varautumista ilmastomuutoksen myötä tuleviin pulmiin, kuten rankkasateisiin ja kuivuusjaksoihin.

Lähiluonnon kysyntä on kasvanut voimakkaasti koronapandemian aikana ja trendin oletetaan jatkuvan edelleen. Luonnon monimuotoisuus myös kaupungeissa on tunnustettu merkittäväksi tekijäksi niin ihmisten hyvinvoinnin kuin luonnon kestävyyskannan kannalta. Jos kulunohjausta ja opasteita ei lisätä, väistämätön luonnon kulumisen heikentää viheralueiden luontoarvoja ja voi jopa vähentää viheralueiden määrää. Luonnon systemaattisen seurannan tarve on lisääntynyt paitsi kaupungin kansainvälisten sitoumusten seuraamisen vuoksi, myös monimuotoisuuden merkityksen ymmärryksen kasvun vuoksi.

Helsingin luonnon monimuotoisuudenturvaamisen toimintaohjelman (LUMO) toimenpiteet ja siinä esitetyt selvitykset vaikuttavat eri palveluiden toimintaan. Yleiskaavan 2016 hyväksymisen jälkeen on laadittu koko kaupungin metsä- ja puustoinen verkosto. Niittyverkosto valmistuu vuonna 2021, ja pienvesiä käsittelevä siniverkosto vuonna 2022. Kaupunkikasviopas ohjaa rakennettujen viheralueiden suunnittelua painottaen monimuotoisuutta. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi luonnonhoitosuunnitelmien mukaisesti metsiin jätetään maa- ja pystylahopuita metsien hoitotoimenpiteiden yhteydessä.

Julkisen viherrakenteen hyödyt, kustannukset ja luonnon monimuotoisuuden kehittyminen tulevat lähivuosina osaksi talouden seurantaa. Tätä indikoi alkuvuodesta 2021 julkaistu nk. Dasguptan-raportti ja YK:n julkaisema ympäristötilinpidon kehys.

Helsingin kaupungin Ilmansuojeluohjelmassa on katupölyn raja-arvon ylitysvuorokausien tavoitteeksi asetettu enintään 18 vrk:n ylitys vuodessa. Tämä edellyttää puhtaanapitokaluston lisäämistä pääväylille (Mannerheimintie, Mäkelänkatu, Hämeentie) joka vuorokaudelle.

Vaatimukset materiaalien kierrättämiseksi ja päästöjen vähentämiseksi voimistuvat. Materiaalivirtojen ohjaamiseksi tehokkaammin kiertoon kehitetään uusia työkaluja. Muun muassa asfalttimassojen uudelleenkäyttöä ja biomassojen kompostointia lisätään. Kaivumaiden, kiviaineksen ja purkumateriaalien hyödyntämisen periaatteet toimenpideohjelmineen mahdollistavat kaupunkiympäristön prosessin tehokkaan kehittämisen sekä tukevat niin kaupunkistrategian kuin Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelman tavoitteiden saavuttamista. Kaupungin massojen (maamassat, purkumateriaali) hallinnan koordinointi ja kehittäminen jatkuvat päivitetyn massojen hyödyntämisen kehittämisohjelman ja siihen liittyvän toimenpideohjelman mukaisesti. Materiaaleja kierrättämällä saavutetaan ympäristöhyötyjä sekä kustannussäästöjä.

Uudistuvat palvelut

Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vahvistetaan kaavoituksen keinoin. Työpaikkamäärän kasvun turvaamiseksi varmistetaan kaavoituksella, että toimitilakaavavaranto ei vähene nykyisillä työpaikka-alueilla eikä keskustoissa.

Kaupunkilaisille rakennetaan kohtuuhintaisia asuntoja. Kohtuuhintainen asuminen tukee elinkeinoelämää tarjoamalla työssäkäyville ihmisille sekä kuluttajille mahdollisuuden asua työpaikkojen ja palvelujen läheisyydessä. Markkinoille tarjotaan kilpailuun suunnittelu- ja muita asiantuntijatoivia sekä rakennusurakoita.

Elinkeinoelämän edellytykset varmistetaan liikenne- ja katusuunnittelussa. Suunnittelukohteita ovat Teollisuuskadun, Junatien ja Sörnäisten Rantatien liikennesuunnitelma sekä Helsingin Satamaan liittyvään periaatepäätökseen kohdistuva suunnittelu ja kaupunkikehityshankkeet kantakaupungissa. Citylogistiikan toimenpideohjelmasta toteutetaan muun muassa jakeluliikenteen pysäköintitunnuksen käyttöönotto. Lisäksi edistetään oikeudenmukaisesti seudullisten raskaan liikenteen taukopaikkojen rahoituksesta sopimisista.

Toimivat katuhankeet -kehitystyötä katutyömaiden haittojen vähentämiseksi jatketaan. Jatkokehittämisessä keskitytään erityisesti yhteistoiminnallisuuden isoissa katuhankeissa, volyyminhankkeiden sopimusohjaukseen ja työmaiden vaikutusten arviointiin.

Täydennysrakentamista edistetään vuonna 2021 hyväksytyjen maapoliittisten linjausten pohjalta ja lisäämällä taloyhtiöille suunnattua markkinointia sekä selkeyttämällä täydennysrakentamisesta kiinnostuneiden taloyhtiöiden asiakaspolkua. Ammattimaisille asunto- ja toimitilarakentajille suunnatut rakennuttajainfot asunto- ja toimitilahankeiden sujuvoittamiseksi otetaan käyttöön. Edistetään sähköisen kiinteistövaihdannan laajempaa käyttöönottoa. Otetaan käyttöön maanvuokrausjärjestelmän uudet ominaisuudet erityisesti sähköisen asiakasrajapinnan osalta.

Lupaprosesseja kehitetään edelleen lean-menetelmää hyödyntäen. Tavoitteena ovat laadukkaat ja sujuvat palvelut, joita kehitetään asiakasnäkökulma huomioon ottaen. Saapuneita palautteita hyödynnetään systemaattisesti.

Osana kaupunkiyhteistä kehitystyötä valmistellaan uutta kohtuuhintaista omistusasumismallia ("post-Hitas") ja tämä valmistelutyö otetaan huomioon uutta, sähköisen asiointin mahdollistavaa Hitas-tietojärjestelmää rakennettaessa. Uuden asukasvalintaohjelman käyttöönotto viimeistellään ja ohjelmaan toteutetaan tarvittavat muutostyöt. Uuden asumisoikeuslain voimaantulon myötä asumisoikeuteen liittyviä tehtäviä siirtyy pois kunnilta – toimialalla valmistaudutaan 1.9.2023 tulevaan muutokseen. Mahdollisesti vapautuvat resurssit käytettäneen uuden kohtuuhintaisen omistusasumismallin asiakasrajapintaan ja valvontaan liittyviin tehtäviin.

Koronan jälkeisiä toimintamalleja asiakkaiden palvelussa otetaan käyttöön ja kehitetään edelleen. Näitä ovat muun muassa uusien toimialaspesifien, kaupunkiyhteisten tai valtakunnallisten uusien järjestelmien mahdollistama sähköiseen asiointiin liittyvien prosessien kehittäminen, robottien hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen ja ajanvarauksella annettavan palvelun laajentaminen. Toimintoja kehitetään myös tiedolla johtamisen keinoin hyödyntämällä aiempaa paremmin asiakkaiden asiointin olemassa olevaa dataa, keräämällä asiakasymmärrystä sekä mittaamalla asiointi- ja kaupunkikokemukseen liittyviä tavoitteitamme entistä selkeämmin ja kokonaisvaltaisemmin.

Esikaupunkien asuinalueiden tonttikatujen pysäköintiperiaatteiden mukaisesti laaditaan uudet liikenteenohjaussuunnitelmat. Sen myötä tonttikatujen talvihoito tehostuu ja kapeat jalkakäytävät pystytään auraamaan asetettujen toimenpideaika-vaatimusten mukaisesti. Projektin arvioitu kesto on kuusi vuotta.

Tapahtumasähköpalvelua kehitetään palvelemaan lisääntyneitä asiakastarpeita. City-WC -palveluja kehitetään yhteistyössä urakoitsijan kanssa.

Toimialan uuden osallisuussuunnitelman laadinta käynnistyy.

Toimialan digitalisaatio-ohjelman toteuttamista jatketaan toimialan projektimallia noudattaen ja varaudutaan digitalisaatio-ohjelman päivittämiseen. Tiedonhallintaa ja tiedolla johtamista kehitetään erityisesti rakennetun omaisuuden ja liikennelaitteiden omaisuudenhallinnan kehittämisellä. Älyliikenteen edistäminen saa merkittävän lisäpanoksen liikenteenohjauksen ja -suunnittelun data-alustalla ja tilannekuvajärjestelmällä. Rakentamisen kokonaisprosessi vahvistuu valmistuvilla projekteilla, jotka tukevat rakentamisen digitalisaatiota kaavoituksesta ylläpitoon. Tietomallien hyödyntämistä edistetään koulutuksien lisäksi huomioimalla tietomallien käyttö koko rakentamisen prosessissa ja osana tiedonhallinnan kehittämistä. Lisäksi vuoden 2022 aikana otetaan käyttöön palautumisohjelman digitalisaatioon liittyvät tapahtumailmoituspalvelu, segregoation ehkäisyä edistävä tilastotyökalu ja kaupungin yritystoimintaa edistäviä älykkään kaupunkiopastamisen ratkaisuja.

Haitaton 2.0 haittojenhallintajärjestelmä tulee auttamaan työmaiden yhteensovittamisissa ja katutöiden haittojen arvioinnissa. Haittojenhallintajärjestelmää kehitetään siten, että integrointi kaivulupaprosessiin on mahdollista. Vuoden 2022 aikana otetaan käyttöön järjestelmän testiversio ja seurataan käyttäjäpalautetta systemaattisesti. Digitaalinen Kaavapino-työkalun kehittäminen alkoi jo kuluvalle strategiakaudella. Yleisten alueiden ylläpitotöiden valvontamenettelyitä tullaan parantamaan muun muassa digitalisaation keinoin, käynnistämällä urakanhallintajärjestelmän kehitystyö. Yleisten alueiden rekisteri on merkittävin uusittava järjestelmä. Sähköautojen latauspisteiden kilpailutus toteutetaan sekä laaditaan latauspaikkojen merkitsemisperiaatteet.

Kaupunkitekniikka osallistuu Smart City -kehitystyöhön. Keskeisenä tavoitteena on tehostaa teknisten laitteiden etähallintaa (liikenteenohjaus-, valaistus- ja sulanapitojärjestelmät). Kehitetään liikenteenhallintaa ja 5G-tekniikkaan siirtymistä. Kaupungin liikennevalojen tietoliikenneverkostossa siirrytään valokuitutekniikkaan ja samalla ulkovalaistuksessa laajennetaan valaisinkohtaista ohjausta. Kaupunkitekniikan valokuituverkon suunnittelua ja rakentamista jatketaan osana Digitaalinen perusta -hankkeen tietoliikenneosuutta.

Aluerakentamiskohteiden rakentamislogistiikan huolellisella suunnittelulla varmistetaan alueen toimivuus ja samalla pyritään minimoimaan rakentamisesta alueella jo asuville aiheutuva haitta.

Strateginen paikkatieto-ohjelma on käynnistynyt vuoden 2021 alussa. Paikkatiedon laajamittainen hyödyntäminen, tietomallipohjainen toimintatapa ja kaupunkimallikehitys liittyvät toisiinsa rakennetun ympäristön hallinnassa. Varaudutaan valtakunnallisten järjestelmien ja kehittämisen tuomiin muutosvaateisiin (esim. rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönotto, maastotietokanta, osoitetietojärjestelmä, sijaintitietopalvelu).

Pysäköintitunnusten verkkokaupan ensimmäinen versio (MPV) otetaan käyttöön loppuvuodesta 2021. Vuoden 2022 aikana tunnusten sähköistä asiointia kehitetään edelleen. Pysäköinnintarkastajien työturvallisuutta parantavista niin sanotuista haalarikameroista otettiin käyttöön ensimmäinen erä syksyllä 2021. Käyttökokemusten myötä haalarikameroita hankitaan lisää. Konenäköä hyödyntävän kamera-auton käyttöönotto ja valvontaprosessin kehittäminen tehostavat valvontaa.

Uutta pysäköintipolitiikkaa valmisteltiin 2020–2021. Sen toimenpideohjelman ja kärkihankkeiden toteutus alkaa vuoden 2022 aikana. Kehittämisessä on pitkään tähdätty siihen, että vapaista pysäköintipaikoista olisi jaettavissa tietoa sähköisessä muodossa. Lisäksi kärkihankkeena tulee todennäköisesti olemaan reaaliaikainen tilannekuva pysäköijille. Kaupunkiyhteinen laaja hel.fi -sivuston uudistus on käynnissä.

Vastuullinen taloudenpito

Toimitilakantaa hoidetaan palveluverkon laadullisten arvojen kautta taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Omaisuudenhallinnan osana tilat arvotetaan toimitilastrategian ja omistajapoliittisten linjausten mukaisesti ja niistä tiloista luovutaan, jotka eivät toimitilastrategian mukaan kaupungin omistukseen kuulu. Kriteerit laaditaan siitä, millä perusteella tilatarpeet toteutetaan omaan omistukseen, millä perusteilla ensisijaisena vaihtoehtona on vuokraus ja miten näissä molemmissa tapauksissa ylläpito järjestetään.

Kiinteistöjen omistajapoliittisten linjausten kriteerit ja salkuttamiskriteerien määrittäminen aloitetaan vuoden 2021 toisella puoliskolla, ja samalla ryhdytään määrittämään periaatteet tiloista luopumisen tavalle. Varsinainen sisäinen arvottaminen ja salkuttaminen tehdään vuosina 2022–2023.

Korjausvelan haltuunotto-ohjelman laatiminen on aloitettu ja alustava määrittely tehdään loppuun vuonna 2021. Ohjelma sisältää sekä investointisuunnitelman että luopumissuunnitelman. Varsinainen haltuunotto-ohjelma valmistuu vuoden 2022 loppuun mennessä.

Pitkän tähtäimen korjaussuunnitelma (PTS) laaditaan kaikissa v. 2022 valmistuvissa uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa sekä kaikkiin 10 vuoden sisällä valmistuneisiin kohteisiin (uudisrakennukset ja peruskorjaukset).

Sisäisen vuokran mallin aikataulu on täsmäntynyt ja malliin tehtävät muutokset toteutetaan kahdessa vaiheessa. Vuokramalliuudistuksen osana korjataan nykyinen toimintatapa kirjanpitolain mukaiseksi, jolloin aiemmin investoinneista

rahoitetut perus- ja vuosikorjaushankkeet siirretään osaksi käyttötalouden korjauksen ja kunnossapidon budjettia. Vuoden 2022 alusta tehdään tarvittavat muutokset ylläpitovuokriin. Pääomavuokrien tasokorotuksiin tehtäviä muutoksia valmistellaan vuonna 2022 ja muutokset on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2023 alusta.

Myyntien nopeuttamiseksi yhteistyöprosesseja kaavoituksen, maankäytön kehittämisen ja kiinteistökehittämisen kanssa selkeytetään ja tehostetaan. Uudistetut asuntotonttien ja yritystonttien maanvuokrausperiaatteet otetaan käyttöön.

Otetaan käyttöön IHKU-järjestelmä (Infrahankkeiden kustannuslaskentajärjestelmä) ja seurataan aktiivisesti katusuunnitelmien yhteydessä katujen neliöhintojen avulla kustannusarvioita. Katusuunnitelmien neliöhintoja ja niiden kehitystä erilaisissa hankkeissa seurataan sekä selvittää tarvittavia kustannuseroja. IHKU täydentyy hankeosalaskelmalla vuonna 2022.

Asiakkaiden tyytyväisyyttä, toiminnan ja talouden tunnuslukuja, omaisuus- ja palvelutietoja sekä laatutietoa hyödynnetään entistä paremmin vakiinnuttamalla tiedon tuottamisen tavat sekä ottamalla käyttöön raportointi- ja johdon työpöytätyökaluja. Vakiintunut tunnuslukujen sekä mittarien hyödyntäminen sekä omaisuudenhallintasuunnitelmat kaduille ja viheralueille ohjaavat ennakoivaan, elinkaarikestävään toimintaan sekä parantavat palveluiden hallintaa.

Teknisen alan palvelustrategian tavoitteiden saavuttamiseksi kilpailutetun alueen laajuutta kasvatetaan. Kaarelan ja Suutarilan alueurakat käynnistyvät syksyllä 2022.

Helsinkiä elävöitetään kestäväillä ja laadukkailla ilmasto-oloihimme soveltuvilla kasveilla. Taimihankinnan menettelytavan vakiintumisella varmistetaan omaisuus- ja seurantatietojen saatavuus ja säilyminen.

Helsingin kaupungin uuden hankintastrategian toteuttamisen myötä toimialan hankintojen strateginen johtaminen vahvistuu ja ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vastuullisuuden rooli kasvaa hankintaprosesseissa. Tavoitteena on vastuullisuuden ja vaikuttavuuden systematisointi hankintakategorioittain. Hankintoja digitalisoidaan ja automatisoidaan sekä otetaan taloudellisen vastuullisuuden mittarit käyttöön. Make or buy -päätöksenteon periaatteiden ja toimintamallin kehittäminen ja pilotointi etenee.

Vuonna 2021 käynnistetty työ ulkoisen rahoituksen hakemisen ja käyttämisen tavoista jatkuu vielä vuonna 2022. Toimintaohjeita selkiytetään yhdessä ydintoimintojen kanssa, minkä lisäksi kehitetään edelleen rahoitusmahdollisuuksien seurantaan liittyvien roolien ja vastuiden selkiyttämistä toimialalla.

Vahva ja monipuolinen edunvalvonta

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistustyö on käynnissä. Lainsäädäntöuudistuksen kommentointikierrokset ovat käynnistyneet. Valtakunnallisissa hankkeissa osallistutaan Kansallisen maastotietokannan ja Osoitetietojärjestelmän valmisteluun sekä rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYTJ) valmisteluun. RYTJ on osa uudistuvan maankäyttö- ja rakennuslain valmistelutyötä. Kansalliseen paikkatietoyhteistyöhön osallistutaan eri yhteistyöfoorumeilla huomioiden edunvalvontanäkökulma.

Toimialalta osallistutaan aktiivisesti MAL2023 -suunnitelmaluonnoksen valmisteluun. Pisara-hanketta edistetään MAL-sopimuksessa esitettyjen suunnitelmien osalta.

ELY-yhteistyötä jatketaan ja tiivistetään järjestämällä säännöllisiä yhteistyökokouksia ja tekemällä Vihdintien ja Tuusulanväylän kaupunkibulevardeihin sekä Viikinkaari/Lahdenväylä ja Ruoholahti/Länsiväylä osayleiskaavoihin liittyvää yhteistyötä.

Toimintaympäristön keskeiset muutokset 2022

Lainsäädäntö

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) muutos on käynnissä ja vielä on epäselvää, miten se tulee vaikuttamaan vuoden 2022 toimintaan. MRL:n muutos saattaa edellyttää muutoksia muun muassa kaupungin nykyisiin maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön sääntöihin sekä asettaa vaatimuksia vuorovaikutuksen lisäämiseksi kaupungin maapoliittisten toimenpiteiden laadinnassa ja toteutuksessa. MRL:n muutos saattaa tuoda uuden, lakiin perustuvan suunnitelman: viherrakenteen.

Helsingin rakennusjärjestyksen uusimistyö käynnistyy syksyllä 2021 ja tavoitteena on sen valmistuminen suunnilleen samaan aikaan kuin MRL:n tilalle tuleva uusi laki.

Valmistelussa ovat EU-direktiivien (laajakaistadirektiivi, teledirektiivi) perusteella annetut Yhteisrakentamislaki ja sitä täydentävä Traficomien määräys sekä Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta. Nämä edellyttävät toimenpiteitä, resursointia ja laajaa yhteistyötä toimialalla.

Kunnossapitolain (laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta) mahdollisen kokonaisuudistuksen valmistelu alkanee vuonna 2022.

Elintarvikelain uudistuksen myötä toimijoilta peritään 2022 lähtien vuosivalvontamaksua (150 €/toimija), jotka kasvattavat tuloja. Vuosivalvontamaksua on perusteltu toimijoiden neuvonnan lisäämisellä, mikä ei ole mahdollista nykyresursseilla. Tästä johtuen neuvontaan ohjataan lisäresursseja. Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee hallitukselle esitystä terveydensuojelulain nojalla tehtävän valvonnan maksullisuuden muuttamisesta vuosimaksulliseksi. Valmistelusta saadun tiedon mukaan esityksessä esitetään vuosimaksullisuuden alkamista yhtäläisesti vuoden 2022 alusta kuin elintarvikelain jo voimassa olevassa laissa.

Uusi kiinteistöverolainsäädäntö on valmisteilla ja sitä sovellettaaneen vuoden 2023 verotuksessa. Painopisteenä lähivuosina on rakennus- ja huoneistorekisterin tietojen päivitys vanhojen rakennusten osalta, jotta kiinteistöveropohja ja verotuksen oikeudenmukaisuus kasvavat.

Muiden muutosten vaikutukset palvelutuotantoon

Marraskuussa 2020 hyväksytyn AM-ohjelman mukaan kaupungin asuntotuotantotavoite nousee vuodesta 2023 alkaen 8000 asuntoon vuodessa, mikä tarkoittaa noin 15 prosentin tavoitteen nousua kaupungin maalle toteutettavien hankkeiden osalta. Lisäksi AM-ohjelman muutos edellyttää asuntotonttien varauskannan rahoitus- ja hallintamuotojakauman kehittämistä. Tavoitteen nousuun ja muutoksiin tulee varautua jo talousarviovuonna.

Kaupungin oma asuntotuotantotavoite nousee 1 500 asunnosta 2 000:een. Tuotannon kasvattaminen nykyisestä noin kolmanneksella edellyttää sekä omien että ostopalveluna hankittujen henkilöstöresurssien kasvattamista. Peruskorjausten määrä kasvaa Helsingin kaupungin asunnot Oy:n kiinteistökannan PTS-suunnitelman mukaisen peruskorjaustarpeen kasvun mukaisesti, laskennallisesti noin vastaavan suuruisena kuin valtuuston päättämä uudistuotannon kasvu. Varaudutaan nykyisellä tasolla edelleen myytävissä tuotannossa muun muassa myyntiaikojen pidentymiseen sekä mahdollisten myymättömien valmiiden asuntojen vastikekustannuksiin ja lisääntyviin markkinointikustannuksiin. Lisäksi varaudutaan maltilliseen koronnouluun.

Täydennysrakentamisen osuus kaavoituksesta tulee kasvamaan merkittävästi vuonna 2022 ja siitä eteenpäin. Täydennyskaavoitus on hitaampaa kuin täysin uusille alueille kaavoittaminen. Usein se on tonttikohdekohtainen. Päätöksenteko ja vuorovaikutus edellyttävät enemmän selvityksiä kuin aiemmin. Muun muassa melu- ja ilmanlaatukysymykset korostunevat aiempaa enemmän. Tarvitaan uudenlaista otetta vuorovaikutuksen järjestämisessä ja muun muassa digitaalisten työkalujen käytössä. Täydennysrakentaminen lisää myös maapoliittisten toimien tarvetta ja pakottaa uusimaan tontinluovutuksen toimintamalleja. Täydennysrakentamisessa myös maisemasuunnittelun merkitys kasvaa entisestään. Tiivistyvässä kaupungissa rakentamisen luo paineita sekä maisemallisten että luontokysymysten korkeatasoisille ja ekologisesti kestäville ratkaisuille.

Mahdollisella sote-uudistuksella voi olla negatiivinen vaikutus kaupungin investointikykyyn, joka saattaa edellyttää myös kaupungin maapoliittisten linjausten uudelleen tarkastelua erityisesti tontinluovutustulojen kertymisen ja maanhankinnan näkökulmasta. Koronatilanne voi aiheuttaa muutoksia erityisesti hotelli- ja toimitilatonttien kysynnässä.

Toimintaympäristöön vaikuttaa raidekaupungin rakentaminen ja siihen liittyvät isot infrahankkeet (mukaan lukien allianssit). Yhtäaikaisten isot liikennehankkeet haastavat resurssien riittävydessä. Tarvitaan investointirahojen lisäksi myös osaavaa henkilöstöä vastaamaan näiden investointien toteutumisesta. Täydennysrakentaminen ja muutokset liikennejärjestelmään edellyttävät perusteellista vuorovaikutusta alueella, jotta muutoksista saadaan päätökset.

Rakennettujen alueiden ja kunnossapitototeutettavien laajentuminen sekä tapahtumien lukumäärän ja kävijämäärien kasvaminen lisäävät kunnossapidon kustannuksia. Uudet valmistuvat kohteet ovat aiempaa teknisempiä ja tiiviimmin rakennettuja, jolloin ne ovat kalliimpia kunnossapitää. Kunnossapidon vastuulle siirtyvät myös Vuosaaren huipun virkistysalue 100 ha sekä Malmin entisen lentokentän alueen (130 ha) niityt ja jalankulun ja pyöräilyn reitit. Teknisen alan palvelustrategian mukaisesti kilpailutettu urakointi kasvaa lähes kaksinkertaiseksi. Muutosten vaikutuksesta tilaajan työmäärä kasvaa merkittävästi. Rakentamis- ja raaka-aineiden kustannusindeksien muutokset vaikuttavat monivuotisiin yksityisten urakoitsijoiden sekä Staran urakkahintoihin.

Vieraslajien torjuntaa säätelevä lainsäädäntö edellyttää, että kurturuusua ei saa enää kasvattaa 1.6.2022 lukien. Kasvinsuojeluaine glyfosaatin myyntikielto alkaa vuoden 2023 alusta. Siirtyminen korvaaviin ratkaisuihin kuten rikkakasvien mekaaniseen torjuntaan, kuumentamiseen ja polttamiseen tapahtuu vuosien 2021–2023 aikana. Korvaavat ratkaisut ovat merkittävästi nykyisiä kalliimpia.

Lumenkäsittelyn periaatteisiin sisältyvän laajan toimenpideohjelman toteuttaminen ja lumen käsittelyn innovaatiohankkeiden jatkokehitys edellyttävät resursointia sekä rahoituksen varmistamista.

Yleisille alueille on tulossa yhä enemmän uutta tekniikkaa (mm. tunnelit, pumppaamot, liikennetekniikkaa, laivojen maa-, tapahtuma- ja kioskisähkö). Ikääntyvissä järjestelmissä käytettyjen teknologioiden vanheneminen aiheuttaa järjestelmien muutos- ja uusimistarpeita.

Uusien toteutusmuotojen (allianssi, elinkaari, STk - eli kehitysvaiheen sisältävä Suunnittele ja toteuta -urakka) käyttöä jatketaan. Vähenevä oma henkilöstö voidaan kouluttamalla saada tekemään tilaajatoiminnan kannalta välttämätön työ, ja muut tehtävät ostetaan konsulteilta ja urakoitsijoilta.

OmaStadin hankkeiden määrä kasvaa, koska meneillään olevalla kierroksella on yhdistetty kahden vuoden rahoitus. Tämä vaikuttaa myös palvelutuotantoon muiden hankkeiden väistyessä OmaStadi-hankkeiden tieltä. Toteutettavat hankkeet lisäävät kunnossapidon kustannuksia.

HSY on käynnistänyt useita vuosia kestävästä sekaviemäroinnistä luopumisen projektin kantakaupungissa. Tämä vaatii toimialalta reagoitua, osallistumista ja toimialan vastuulle kuuluvaa hulevesien suunnittelua.

Koronan vaikutuksesta varaudutaan puistojen normaalia suurempiin käyttäjämääriin, mikä lisää erityisesti puhtaanapitokustannuksia. Lisääntyneistä käyttäjämääristä johtuen rakenteiden, varusteiden ja kasvillisuuden kulumisen kasvaa. Lieveilmiöt väistämättä vähentävät puistojen viihtyisyyttä.

Nykyisen toimitilakiinteistöjen hallinnan ydinjärjestelmän (Haltia) käyttö loppuu. Tilaydin-projektille tulee varmistaa riittävät resurssit hallitun ja laadukkaan hankinnan ja käyttöönoton varmistamiseksi.

Asuntovuokrausmarkkinoilla vuokra-asuntojen tarjonta on lisääntynyt ja asiakkaat ovat entistä vaativampia asuinhuoneistojen kunnan suhteen. Tämän vuoksi tyhjäksi jäävien huoneistojen myyntiä tehostetaan vapailla markkinoilla olevan asuntokannan vähentämiseksi ja sitoutuneen pääoman vapauttamiseksi.

Vilkas rakentaminen, kaupungin kasvu sekä paikkatiedon käytön laajamittainen lisääntyminen eri toimialoilla rakennetun ympäristön ja omaisuuden koko elinkaarenhallinnassa vaikuttavat palveluiden kysyntään ja työtarpeeseen merkittävässä määrin. Asuntotuotannon, työpaikkojen ja palveluverkon turvaaminen edellyttää rakennuslupien myöntämisen jatkuvuutta. Lupaprosessia kehitetään sujuvammaksi ja tehokkaammaksi.

Toimintaympäristön riskit ja epävarmuustekijät

Kun määrärahaa kohdennetaan AM-ohjelman mukaisesti painotetusti sinne, missä väestönkasvu suorimmin lisää kustannuksia (asuntotuotannon lisääminen), on riskinä, että kaupungin muu yleisten alueiden kasvuedellytysten turvaaminen jää vaille riittäviä taloudellisia resursseja. Yleisten alueiden ylläpidon volyymin kasvaessa lisääntyvät tarvittavat rahoitusresurssit yleistä kustannuskehitystä enemmän.

Ylläpidettävän pinta-alan kasvun lisäksi tarvitaan olemassa olevan korjausvelan hallitsemiseksi riittävä lisärahoitus. Yleisten alueiden peruskorjaukseen ja kunnossapitoon osoitetut määrärahat eivät ole lisääntyneet samassa suhteessa kunnossapidettävän omaisuuden kanssa, mistä aiheutuu kestävästi korjausvelan kasvua. Korjausvelan kasvu näkyy taitorakenteiden, erityisesti siltojen, peruskorjausten vaikeutumisena ja lisääntyneinä hätäkorjauksina. Nykyisellä kunnossapidon rahoitustasolla muun muassa puistoissa sijaitsevien leikkialueiden vaaraa aiheuttavien riskitekijöiden määrän on kuluttajaturvallisuuslain mukaisissa tarkastuksissa havaittu kasvaneen huolestuttavasti.

Käyttömenokasvun hillitsemiseksi laaditaan teknisen palvelun strategiaan ja yksikkökustannusten suotuisaan kehittämiseen perustuen tavoitteet, jonka mukaisesti Staran palveluja jatkossa hankitaan. Tällä toimenpiteellä osaltaan pyritään varmistamaan yleisten alueiden käyttömäärärahojen riittävyys. Tavoitteen toteuttamiseen liittyy riskejä muun muassa, saadaanko voimassa olevia sopimuksia päivitettyä vastaamaan tavoiteltua uutta hintatasoa.

Rakentamisen kova kysyntä on johtanut rakennusmateriaalien ja työvoiman kovaan kysyntään, mikä puolestaan on nostanut niiden hankintaan liittyviä kustannuksia. Kustannusten nousu muodostaa merkittävän riskin investointi- ja käyttötalouden budjettirahoituksen riittävyydelle.

Helsingin Design-vuoden rahoituksen järjestäminen sekä OmaStadi-hankkeiden koordinoimien henkilöstömenoihin liittyvä rahoitus ovat edelleen avoinna eivätkä ole sisällytettyinä talousarvioehdotukseen. Runsaslumiset talvet, tulvat, kuivuus ja myrskyt ovat merkittäviä riskitekijöitä. Sään ääri-ilmiöihin on laadittu varautumissuunnitelmat, joiden perusteella käynnistetään toimenpiteet lisärahoituksen turvin.

Liikennealueiden uudelleenpäälystyksen (asfaltit, kiveykset) määrärahat ovat pudonneet viimeisten vuosien aikana 30 %. Määrärahan voimakkaasta karsinnasta johtuen tällä hetkellä kyetään päälystämään vain kaikkein heikkokuntoisimmat katuosat.

Mikäli talonrakennushankkeille osoitetut määrärahat eivät riitä haltuunotto-ohjelman investointisuunnitelman kattamiseksi eikä luopumisia saada toteutettua ohjelman mukaisesti, niin korjausvelka tulee jatkossakin kasvamaan.

Rakennusten keskimääräinen kuntoluokka on heikko. Osa rakennuksista ei kestä turvallisina ja terveellisinä ohjelmoitujen perusparannushankkeeseen asti. Sisäilmasta johtuvien väistötilojen tarve kasvaa, ja kulut kasvavat. Käyttöä turvaavien korjausten ja toimien kulut kasvavat. Asiakastoimialojen tulisi koordinoita ja johtaa tiloihin liittyviä tarpeita pitkäjänteisemmin sekä sitoutua tiloihin pidemmäksi aikaa. Muutoin tämä johtaa tilojen ulkoa vuokrauksen tarpeen kasvuun ja lisääntyneisiin kustannuksiin omien tilojen jäädessä kasvavassa määrin tyhjiksi.

Raidekaupungin rakentuminen edellyttää investointeja ja resursseja. Mikäli ne otetaan pois muusta toiminnasta, riskinä on, ettei täydennysrakentaminen etene tavoitellulla tavalla.

Ympäristöasioiden hallinnan osaamiselle on lisääntyvää kysyntää, kun kestävä kasvun ja ympäristöasioiden merkitys on nousussa ja odotukset kaupungille ja toimialalle näiden asioiden huomioimisessa ovat kasvaneet. Pitkän aikavälin muutostekijänä on kärjistävä ympäristökriisi, joka on tunnistettu merkittäväksi ja toimialan valmiudet kohdata sen vajaiksi. Riskinä on tunnistettu epävarmuus asetettujen toimenpiteiden ja resurssien riittävydestä suhteessa tarpeeseen. Olemassa on myös maineriski, mikäli kaupunki ei onnistu pitämään kiinni kansallisista ja kansainvälisistä sitoumuksistaan ja edelläkävijäprofiilistaan ja jalkauttamaan suunniteltuja kestävä kehityksen ja ympäristönsuojelun toimiaan.

Toimialan lisääntyvä palvelukysyntä kuormittaa henkilöstöä, ja tällä voi olla negatiivinen vaikutus henkilöstön työhyvinvointiin sekä pysyvyyteen. Tällä voi olla huomattava vaikutus palvelun kykyyn edistää strategisesti merkittäviä hankkeita ja tavoitteita. Pitkään jatkuneesta voimakkaasta henkilöstön vaihtuvuudesta johtuva uusien työntekijöiden jatkuva perehdytys työtehtäviin kuormittaa oman työn lisäksi jo olemassa olevia työntekijöitä ja esihenkilöitä. Määrärahojen niukkuus rajoittaa digitalisaation avulla saavutettavaa ripeää tuottavuuden kasvua ja asiakaskokemuksen kehittämistä.

Taloudellinen kestävyys

Keskeisenä strategiaan liittyvänä tavoitteena kuluneella valtuustokaudella oli tuottavuus- ja yksikkökustannuslaskennan kehittäminen ja vakiinnuttaminen. Toimialalle luotiin palvelukohtainen tuottavuusmittaristo sekä kehitettiin yksikkökustannuslaskenta, joka kattaa jo noin 90 % toimialan käyttömenoista.

Yksikkökustannuksiin sisältyvät muuttuvat kustannukset sekä suoritemäärästä riippumattomat kiinteät kustannukset. Lisäksi yksikkökustannuksiin on laskettu mukaan toimialan hallinto- ja tukipalvelukustannukset. Nämä kustannukset on kohdistettu palveluille ja yksikkökustannuksille vyörytysmenetelmällä.

Kaupunkiyhteinen tavoite on ollut, että myös tuottavuutta seurataan yksikkökustannusten kautta, ja strategiakauden loppupuolella kehittämisen pääpaino on ollut niissä. Haasteena on ollut muun muassa laatutasoerojen huomioiminen laskennassa, ja tämän ratkaisemista jatketaan edelleen. Yksikkökustannukset ovat tulossa osaksi toimialan talousarvion johtamista, ja jatkossa keskitytään muun muassa vertailtavuuteen muiden suurten kaupunkien vastaavien lukujen kanssa. Haasteena ovat yksikkökustannusten erilaiset sisällöt eri kaupungeissa. Yksikkökustannuksilla kuvataan toimialan palvelujen ja prosessien tuottavuuden kehittämistä talousarviokohdittain.

Vuoden 2022 talousarvion valmistelu on kytketty yksikkökustannusten kehittämisen tarkasteluun. Yksikkökustannustarkastelussa lisäresursseja perustellaan pääsääntöisesti joko toiminnan laajuuden/kasvun lisääntymisellä ja/tai toiminnan laadun paranemisella. Käytössä olevan seurannan mukaisten yksikkökustannusten toteutunut kehitys vaihtelee palveluittain varsin voimakkaasti. Vaihtelut aiheutuvat palveluiden kysynnän vaihteluista suhteessa palvelun ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Esimerkiksi rakentamisen korkeasuhdanne ja sääilmiöt vaikuttavat näihin.

Kaupungin omassa asuntotuotannossa tehtävät etupainotteiset resurssipanostukset näkyvät asuntotuotannon epäsuotuisana yksikkökustannusten kehityksessä. Helsingissä tapahtuvan asuntotuotannon edistämiseen liittyvään luovutetun kerrosalan yksikkökustannuksen ennakoidaan kehittyvän suotuisasti. Helsingin oman asuntotuotannon lisääminen sekä edellytysten luominen kaupungissa tapahtuvan asuntotuotannon lisäämiseksi tasolta 7 000 tasolle 8 000 edellyttää lisäresursseja kaavoitukseen, tontinluovutukseen, rakennustarkastukseen sekä kaupungin omaan asuntotuotantopalveluun.

Kokonaisvastuuhoidon laajentaminen Kallion ja Vallilan alueille lisää yleisten alueiden kustannustasoa ja yksikkökustannuksia. Yleisten alueiden yksikkökustannusten kehitykseen vaikuttavat katujen ja puistojen ylläpidettävien pinta-alojen määrien kasvu. Yleisten alueiden ylläpitoon liittyvien yksikköhintoja ja kustannustasoa pyritään hillitsemään palvelutoimittajien kilpailutuksia lisäämällä sekä palvelusopimuksiin liittyvillä säästötavoitteilla. Staran osalta tehostamis-/säästötavoite on 2 milj. euroa vuodessa. Ylläpidettävien alueiden laajuuden kasvu yhdistettynä koronaepidemian aiheuttamaan puistojen lisäkustannuspaineeseen lisää toiminnan rahoitustarvetta.

Muilta osin yksikkökustannusten kehitystä selittävät muun muassa asuntotuotantoon liittyvä luovutetun kerrosalan lisääntyminen, pysäköintivalvontatapahumien ennakoitu kasvu sekä energiarenessanssipalvelun lisääminen.

Vuosikorjauskustannusten osalta toteutetaan kirjanpitokäytännön muutos, jossa yhteensä 35 miljoonaa euroa aiemmin investointimäärärahoissa esitettyjä vuosikorjausmenoja siirretään käyttömenoihin. Tällä on suora vaikutus yksikkökustannuksiin ja muutos on luonteeltaan kirjanpidollinen. Toimenpiteellä on vaikutusta palvelutiloista perittäviin maksuihin.

Vaikuttavuuden ja taloudellisen tehokkuuden lisäämiseksi toimiala hyödyntää ulkoista rahoitusta osallistumalla erilaisiin kansallisiin ja kansainvälisiin kehityshankkeisiin.

Talousarvion tavoitteet

Toimialan omat sitovat tavoitteet ovat:

- Kaupungin kasvun ja elinvoimaisuuden edistäminen (sisältyy kaupunkiyhteinen tavoite/mittari: Helsingissä alkaa vuonna 2022 vähintään 7 000 asunnon rakentaminen.)
- Kaupunkilaiskokemuksen parantaminen
- Tilakannan ekologisuuden edistäminen
- Ekologisen kestävyuden edistäminen.

Kaupunkiyhteinen sitova tavoite:

- Kaupunkiudistusalueille laaditaan kokonaisvaltainen toimenpide- ja investointisuunnitelma alueille kohdennettavista hankkeista vuosina 2022–2025.

Liitteessä 16 on esitetty kaupunkiympäristön toimialan sitovat toiminnan tavoitteet ja mittarit.

Muihin toiminnallisiin tavoitteisiin sisältyy toimialan omien tavoitteiden lisäksi kaupunkiyhteisiä tavoitteita:

- Hyvinvointi ja terveys
  - Lasten ja nuorten harrastamisen mahdollisuuksia parannetaan ja lisätään tietoisuutta oman alueen vapaa-ajan toiminnoista.
  - Vahvistetaan ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä parantamalla mahdollisuuksia liikkumiseen ja liikkeelle lähtöön.
- Valtuustokauden aikana tuottavuutta parannetaan digitalisaatiolla ja tilojen käyttöä tehostamalla.

Liitteessä 17 on esitetty kaupunkiympäristön toimialan muut toiminnalliset tavoitteet ja mittarit.

31001 Kaupunkirakenne

Käyttötalous

1000 EUR	TP 2020	TUBU 2021	Ennuste 2/2021	TAE 2022	TS 2023	TS 2024
MYYNTITUOTOT	17 026	40 663	36 664	36 678	38 648	40 439
MAKSUTUOTOT	68 904	35 500	55 779	39 609	40 021	40 500
TUET JA AVUSTUKSET	151	210	210	1 579	1 584	1 590
- Vuokratuotot	274 407	279 730	279 430	289 922	299 063	307 227
- Muut tuotot	147 723	106 717	105 609	111 594	91 831	76 107
MUUT TOIMINTATUOTOT	422 130	386 447	385 039	401 516	390 894	383 334
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	508 211	462 820	477 692	479 382	471 147	465 863
VALMISTUS OM.KÄYTT	3 161	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
PALKAT JA PALKKIOT	53 810	60 033	58 420	62 102	64 452	66 627
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	-395	-325	-325	-252	-219	-222
HENKILÖSIVUKULUT	14 585	16 126	15 475	16 551	17 154	17 740
Henkilöstökulut yhteensä	68 000	75 834	73 570	78 401	81 387	84 145
PALVELUJEN OSTOT	96 979	100 811	110 700	108 346	112 937	117 874
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	5 062	5 539	5 511	5 354	5 494	5 647
AVUSTUKSET	889	1 494	1 357	1 010	1 092	1 097
- Vuokratulot	10 935	9 600	9 566	9 575	9 815	10 145
- Muut kulut	13 970	5 432	2 338	2 538	2 611	2 683
MUUT TOIMINTAKULUT	24 905	15 032	11 904	12 113	12 426	12 828
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	195 835	198 710	203 042	205 224	213 336	221 591
TOIMINTAKATE	315 537	267 610	278 150	277 658	261 311	247 772
POISTOT	115 858	105 425	105 996	110 878	110 978	111 078
TULOS	199 679	162 185	172 154	166 780	150 333	136 694
TUOTTOTAVOITE	0	0	0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	199 679	162 185	172 154	166 780	150 333	136 694

Muutos -%

Tulot	-8,9 %	3,2 %	3,6 %	-1,7 %	-1,1 %
Valmistus omaan käyttöön	10,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Menot	1,5 %	2,2 %	3,3 %	4,0 %	3,9 %

TAE2022/TS2023/TS2024 Tuet ja avustukset sisältävät osallisuusrahaston käyttöömaisuuden siirron toimialalle 1,4 M€/vuosi.

TAE2022/TS2023/TS2024 Palvelujen ostot sisältää digitaalisen perustan keskitettyjen palveluiden laskutusmuutokset 0,9 M€/vuosi.

Suorite- ja taloustavoitteet

Liitteessä 3 on esitetty talousarviokohdan suoritteet ja tunnusluvut.

31002 Rakennukset

Käyttötalous

1000 EUR	TP 2020	TUBU 2021	Ennuste 2/2021	TAE 2022	TS 2023	TS 2024
MYYNTITUOTOT	17 434	1 650	4 100	1 700	1 710	1 720
MAKSUTUOTOT	7 479	5 500	6 500	7 600	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	30		0	0	0	0
Vuokratuotot	509 836	529 250	531 600	574 000	591 000	608 000
- Muut tuotot	4 127	4 400	4 400	0	0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	513 963	533 650	536 000	574 000	591 000	608 000
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	538 906	540 800	546 600	583 300	592 710	609 720
VALMISTUS OM.KÄYTT	9 006	12 000	10 000	10 200	10 320	10 455
PALKAT JA PALKKIOT	17 118	19 299	18 754	19 344	19 988	20 734
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	-160		0	0	0	0
HENKILÖSIVUKULUT	4 623	5 200	4 746	5 056	5 180	5 318
Henkilöstökulut yhteensä	21 581	24 499	23 500	24 399	25 168	26 052
PALVELUJEN OSTOT	55 174	56 500	55 290	92 090	94 790	96 940
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	36 462	41 500	40 110	42 510	44 010	45 310
AVUSTUKSET			0	0	0	0
- Vuokratulot	185 383	192 000	199 700	208 500	220 000	232 000
- Muut kulut	1 490	1 500	1 602	1 502	1 502	1 502
MUUT TOIMINTAKULUT	186 873	193 500	201 302	210 002	221 502	233 502
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	300 090	315 999	320 202	369 001	385 470	401 804
TOIMINTAKATE	247 822	236 801	236 398	224 499	217 560	218 371
POISTOT	148 282	160 000	153 000	155 000	157 000	159 000
TULOS	99 540	76 801	83 398	69 499	60 560	59 371
TUOTTOTAVOITE			0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	99 540	76 801	83 398	69 499	60 560	59 371
Muutos -%						
Tulot		0,4 %	1,1 %	7,9 %	1,6 %	2,9 %
Valmistus omaan käyttöön		33,2 %	-16,7 %	-15,0 %	1,2 %	1,3 %
Menot		5,3 %	1,3 %	16,8 %	4,5 %	4,2 %
Toimintakate		-4,4 %	-0,2 %	-5,2 %	-3,1 %	0,4 %

Suorite- ja taloustavoitteet

Liitteessä 4 on esitetty talousarviokohdan suoritteet ja tunnusluvut.

31003 Asuntotuotanto

Käyttötalous

1000 EUR	TP 2020	TUBU 2021	Ennuste 2/2021	TAE 2022	TS 2023	TS 2024
MYYNTITUOTOT	19 990	23 400	22 803	22 790	23 500	23 700
MAKSUTUOTOT				0		
TUET JA AVUSTUKSET				0		
- Vuokratuotot				0		
- Muut tuotot	9			0		
MUUT TOIMINTATUOTOT	9	0	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	19 999	23 400	22 803	22 790	23 500	23 700
VALMISTUS OM.KÄYTT				0		
PALKAT JA PALKKIOT	4 289	5 034	4 540	6 090	6 370	6 370
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	-34			0		
HENKILÖSIVUKULUT	1 171	1 371	1 268	1 650	1 720	1 720
Henkilöstökulut yhteensä	5 426	6 405	5 808	7 740	8 090	8 090
PALVELUJEN OSTOT	4 521	4 448	4 448	4 590	4 670	4 750
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	49	70	70	80	80	80
AVUSTUKSET				0	0	0
- Vuokratulot	834	654	654	755	760	765
- Muut kulut	4 046	5 280	5 280	5 565	6 060	6 350
MUUT TOIMINTAKULUT	4 880	5 934	5 934	6 320	6 820	7 115
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	14 876	16 857	16 260	18 730	19 660	20 035
TOIMINTAKATE	5 123	6 543	6 543	4 060	3 840	3 665
POISTOT	10	45	45	40	40	40
TULOS	5 113	6 498	6 498	4 020	3 800	3 625
TUOTTOTAVOITE	0			0		
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	5 113	6 498	6 498	4 020	3 800	3 625
Muutos -%						
Tulot		17,0 %	-2,6 %	-2,6 %	3,1 %	0,9 %
Menot		13,3 %	-3,5 %	11,1 %	5,0 %	1,9 %
Toimintakate		27,7 %	0,0 %	-37,9 %	-5,4 %	-4,6 %

Suorite- ja taloustavoitteet

Liitteessä 5 on esitetty talousarviokohdan suoritteet ja tunnusluvut.

3 10 04 HSL- ja HSY-kuntayhtymien maksuosuudet

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) maksuosuudet esitetty liitteessä 6.

3 10 06 Tuki HKL:lle

HKL:n tuki esitetty liitteessä 6.

Avustukset

	TP 2020	TUBU 2021	TAE 2022	TS 2023	TS 2024
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Asuintalojen hissien rakentaminen	485	1 084	800	800	800
Ympäristö- ja lupajaosto	60	60	60	60	60
Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy	90	90	90	90	90
Smart & Clean	200	200	0	0	0

Henkilöstösuunnitelma

Kaupunkistrategian tavoitteet ja toimintaympäristön muutokset ovat henkilöstösuunnittelun lähtökohtia. Tulevien vuosien osalta tehdään entistä tarkempaa henkilöstösuunnittelua hyödyntämällä tietoa ennakoivista lähtövaihtuvuudesta ja huomioimalla henkilöstörakenteeseen tarvittavat muutokset muun muassa toimintaympäristön ja työn muutoksen sekä digitalisaation tavoitteiden saavuttamiseksi ja tulevaisuuden haasteiden ennakoimiseksi. Henkilöstösuunnitelman ohessa laaditaan kriittisten tehtävien täyttösuunnitelma ja seuraajasuunnitelma palvelukokonaisuuksittain. Tavoitteena on, ettei henkilöstömäärä juurikaan kasva ja että resurssien joustava ja tarkoituksenmukainen käyttö yli organisaatorajojen lisääntyy.

Tulevana suunnittelukautena henkilöstön saatavuus ja pysyvyys varmistetaan kohdistamalla toimenpiteet työpanoksen ja resurssien oikeaan kohdentamiseen, panostamalla työnantajakuvaan sekä rekrytointien ja perehdyttämisen onnistumiseen. Ydinprosessien sujuvuus ja keskeisten tavoitteiden saavuttaminen sekä henkilöstön sitoutuminen varmistetaan osaamisen kehittämisellä, edistämällä henkilöstön sisäistä liikkuvuutta, työhyvinvoinnin johtamisen toimenpiteillä ja palkitsemisella. Henkilöstön sisäistä liikkumista ja siirtymistä organisaation sisällä tehtävästä toiseen vauhditetaan ennakoivan henkilöstösuunnittelun, onnistumiskeskusteluiden ja osaamisen kehittämisen toimenpitein, uudelleensijoituksen ja henkilökierron avulla sekä vahvistamalla esihenkilöiden uracoaching-taitoja.

Toimialan henkilöstöjohtamisen kehittämisessä osallistutaan kaupunkiyhteiseen johtamisen kehittämiseen ja keskitytään erityisesti johtamisen kulmakivien eli näkemyksellisyyden, innostuksen, linjakkuuden sekä toimeenpanokyvyn viemiseen osaksi jokapäiväistä johtamista. Hyvän esihenkilötyön tueksi tarjotaan uusia työkaluja linjakkaaseen johtamiseen ja työn sujuvuuden varmistamiseksi, valmennetaan ja perehdytetään esihenkilöitä uusiutuviin käytäntöihin ja järjestelmiin sekä hyödynnetään aktiivisesti henkilöstökokemusta ja organisaation työkuultuurista saatua palautetta palveluiden ja johtamisen kehittämisessä.

Talousarvion vaikutusten arviointi

Taloudelliset vaikutukset

Yritysvaikutusten arviointi tehdään tilanteissa, joissa asemakaava koskee toimitiloja tai työpaikka-alueita. Liikenne- ja katusuunnittelussa tehdään ohjelma- ja hankekohtainen yritysvaikutusten arviointi. Kaupunki parantaa yritysten toimintaedellytyksiä yritystonttien luovutuksella ja sitä kehittämällä.

Tavoitteena on lisäksi tarjota asuntoja työpaikkojen ja palvelujen äärellä, joka voi helpottaa työvoiman tarjontaa helsinkiläisille yrityksille. Markkinoille tarjotaan kilpailuun suunnittelu- ja muita asiantuntijatöitä sekä rakennusurakoita.

Asuntotuotannon lisääminen ja uusien liikennehankkeiden painottaminen näkyvät lähivuosina voimakkaasti kaupungin investointimenoissa. Kaupungin toimitilojen korjausvelan hallinta edellyttää tulevana vuosina myös investointipanostuksia, jotta tilojen terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvät riskit eivät realisoidu.

Kuntalaisvaikutukset

Kuntalaisvaikutuksia edistetään rakentamalla kohtuuhintaisia asuntoja myös perheille. Rakennetaan terveellisesti, turvallisesti ja kohtuuhintaisesti. Asemakaavoitus tähtää hyvän kaupungin suunnitteluun kaikille; vaikutusten arviointi on osa kaavoitusta ja siinä myös lapset ovat merkittävässä roolissa.

Helsinki on hakemassa mukaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malliin, jossa tavoitteena on edistää erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien toteutumista kunnassa. Keskiössä on lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen sekä lasten huomioiminen palveluissa ja päätöksenteossa.

Lasten ja lapsiperheiden palveluita edistää laadittava leikkipalvelulinjaus. Nykyisistä 62 leikkipuistosta keskimäärin viisi leikkipuistoa kunnostetaan vuosittain. Tämän lisäksi leikkipaikkoja kunnostetaan osana kaupunkiuudistus- ja muiden alueiden puistojen peruskorjauksia. Muotoilupääkaupungin juhluvuoden kärkihankkeena uusi teemaleikkipuisto on satsaus lasten hyvinvointiin ja heidän huomioimiseensa julkisessa kaupunkitilassa.

Arkkitehtuuriohjelma linjaa tulevia suunnitteluperiaatteita Helsingin keskeisistä julkisista rakennuksista kuten kouluista. Lisäksi se linjaa tavoitteista vahvistaa edelleen arkkitehtuuri- ja muotoiluoppimista Helsingin kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

Kaupunkitilan yhteiskäyttäminen eli placemaking-toiminta on keskeinen työkalu asukkaiden, yritysten ja muiden alueiden toimijoiden ottamiseksi mukaan alueidensa suunnitteluun. Parhaimmillaan placemaking lisää alueiden viihtyisyyttä, elinvoimaisuutta ja luo niille vetovoimaisen identiteetin.

Liikenneturvallisuuden hyvä taso mahdollistaa lasten itsenäiset koulumatkat.

Kaupunginkanslian vuonna 2021 valmisteleva tasa-arvoisen ympäristön työkalua testataan vuonna 2022. Sukupuolivaikutusten arviointi on jatkossa osana yleisten alueiden suunnitelmaa.

Laissa määritellään, että asemakaavan tulee varmistaa terveellinen ja turvallinen ympäristö. Laadukkaalla kaupunkiympäristöllä, julkisella kaupunkitilalla ja lähiluonnolla on merkittävä hyvinvointi- ja terveysvaikutus kaupunkilaisille. Samoin kaupunkisuunnittelun osallisuuden edistäminen tukee kaupunkilaisten hyvinvointia.

Viheralueiden käyttö pysynee edelleen korkeana, ja tutkimusten mukaan 80 % väestöstä kertoo ulkoilevansa viherialueilla. Viherrakennearjestelmän tuottamia hyvinvointivaikutuksia edistetään huolehtimalla saavutettavuudesta. Käyttöpainetta arvioidaan. Liikunta-alueiden suunnittelun ohjeistusta selvennetään.

Penkkien ja muiden istuimien määrä kasvaa vuosittain yleisillä alueilla. Penkkejä asennetaan reiteille, joissa ne palvelevat erityisesti vanhusten liikkumista tarjoten levähdyspaikkoja (palvelutalojen ja terveyskeskus, lähikaupat). Niitä tarvitaan heikommin liikkuvien tueksi: tieto kattavasta penkkiverkostosta tuo rohkeutta lähteä liikkeelle.

Jalankulku- ja pyöräilyväylien tehostetun talvihoidon verkoston laajentaminen parantaa liikkumismahdollisuuksia talvella.

Ympäristövaikutukset

Kaupunkiympäristön toimialalla ympäristövaikutusten arviointia tehdään osana asemakaavatyötä, jossa tehdään tarvittavat selvitykset ja ympäristövaikutusten arviointi. Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu on kiinteästi mukana asemakaavan ympäristövaikutusten arvioinnissa. Arvioinnin tarve selvitetään ja ratkaistaan seuraavaksi toteutussuunnitelmien kehittämisen osana. Tonttikohmainen viherkerroin on osana asemakaavahankkeita. Liikenteen haittojen kuten melun, tärinän ja pölyn hallinta on osana liikennesuunnittelua.

Tarkemman tason hankesuunnittelussa huomioidaan ympäristötavoitteita ja tehdään tutkimushankkeita yhteistyössä yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa esimerkiksi kiertotalouteen liittyen.

Katu- ja puistorakentamisessa muodostuvia ylijäämämaa-aineksia kierrättämällä vähennetään maa-ainesten kuljetuksia ja saavutetaan muita ympäristöhyötyjä sekä kustannussäästöjä.

Toimialan merkittävät ympäristönäkökohdat on tunnistettu osana ympäristöjärjestelmää. Merkittävien ympäristövaikutusten hallinnan tueksi ympäristöohjelmassa on asetettu tavoitteita ja toimenpiteitä.

HNH2035-toimenpideohjelma ohjaa osaltaan kaupunkiympäristön toimialan toimintaa ja on jo vahvasti integroitu toimintaan, prosesseihin ja toimialan ympäristöohjelmaan. Ilmastonmuutoksen hillinnän merkitys kasvaa edelleen, mikä voi lisätä työmäärää. Myös tarve ilmastonmuutososaamiselle tulee lisääntymään, mikä tulee huomioida muun muassa rekrytoinneissa.

HNH2035-tavoitteet näkyvät muun muassa asemakaavoituksessa, tontinluovutusehdoissa, maalämpökaivojen hyödyntämisessä, sähköisen liikenteen edistämisessä, kiertotaloudessa, katuvalaistuksessa, laitteiden käytön optimoinnissa ja etähallinnassa, (päästöttömillä) työmailla, kiinteistöjen energiatehokkuustyössä, rakennushankkeissa, uusiutuvan energian lisääntymisessä sekä Energiarenessanssi-tiimin työssä. HNH2035-toimenpideohjelma päivitetään kaupunkistrategian valmistumisen jälkeen.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja siihen varautuminen näkyy myös toimialan toiminnassa, mutta sen rooli tulee vielä merkittävästi kasvamaan, kun ilmastonmuutokseen sopeutumisen asiantuntijaryhmä käynnistää Ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjausten toteuttamisen kaupungissa. Toimialalla on työssä merkittävä rooli, mikä näkyy esimerkiksi hulevesien hallinnassa sekä runsaslumisiin talviin, helleaaltoihin, myrskyihin, tulviin ja kuivuuteen varautumisessa. Sopeutumistyö linkittyy lisäksi vahvasti viherialueisiin ja erilaisiin luonnonmukaisiin ratkaisuihin. Myös sopeutumistyö tuo mukanaan haasteen osaamisen lisäämiselle ja mahdolliselle työmäärän kasvulle.

Investoinnit

801 Kiinteä omaisuus

8 01 50 Kiinteän omaisuuden myynti

Vuonna 2022 kiinteää omaisuutta arvioidaan myytävän 100 milj. eurolla, josta kiinteän omaisuuden myyntiin kirjataan tasearvon mukaiset 5 milj. euroa. Erotuksena syntyvät 95 milj. euron myyntivoitot kirjataan talousarviokohtaan Kaupunkirakenne. Vuonna 2023 suunnitellaan saavutettavan 80 milj. euron maanmyyntitulot ja vuonna 2024 edelleen aleneva 65 milj. euron myyntitulo. Myyntiarvioon päästään, mikäli suhdannetilanne ei merkittävästi heikkene, myytäviksi päätettyjen tonttien asemakaavat vahvistuvat suunnitellusti ja tonttien luovuttamisen vaatimien katujen, esirakentamisen ja rakennuskelpoiseksi saattamisen rahoitus- ja toteutusresurssit on ajoissa varmistettu.

Kaupunginhallitus on 1.4.2019 hyväksynyt uudet tontinluovutuslinjaukset, jossa tontit luovutetaan ensisijaisesti vuokraamalla, ja myymällä vain erityisistä syistä. Ennen linjauspäätöstä tehdyissä sopimuksissa ja varauksissa noudatetaan kuitenkin jo tehtyjä sopimuksia (vuokraus osto-optioin) sekä päätöksiä luovutusmuodosta. Linjausten yhteydessä arvioitiin, että tehtyjen sopimusten ja varausten toteutuminen lähivuosien osalta mahdollistaisi keskimäärin 100 milj. euron vuosittaiset maanmyyntitulot vuosille 2019–23. Pääosa voimassa olevista osto-optioista raukeaa vuoden 2022 loppuun mennessä.

8 01 01 Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

Talousarvioehdotuksessa kohtaan Kiinteistöjen ja kiinteistöjen hallintaan oikeuttavien osakkeiden ostot ja lunastukset sekä kaavoituskorvaukset (8 01 01) esitetään vuodelle 2022 ja suunnitelmavuosille 2023–2024 13,5 milj. euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle.

Määräraha pitää sisällään aiemmin talousarviokohtaan Täydennysrakennuskorvaukset ja korvausinvestoinnit (8 01 03 02) sisältyneen määrärahan 3,5 milj. euroa. Talousarviokohdan määrärahasoitus tulisi olla pandemiaa edeltävällä tasolla (15,5 milj. euroa/vuosi). Tämä edellyttäisi investointitasoa korotusta 2 milj. eurolla vuosina 2022–2026.

Täydennysrakentamiskorvauksella hankitaan kaupungille maata ja uutta asuinrakennusoikeutta. Korvausinvestoinneilla hankitut alueet saatetaan rakentamiskelpoiksi tonteiksi. Kaupunginhallituksen 26.4.2021 hyväksymän Maapoliittisten linjausten 2. osan hyväksymisen myötä hankintamäärärahaa ennakoidaan tarvittavan erityisesti myös muiden yleiskaavan toteuttamissuunnitelman kärkihankkeiden kuin AM-ohjelman kaupunkiudistusalueiden tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi. Esitetty määräraha ei sisällä maanvaihtojen, erillisten ennakoimattomien hankkeiden vaatimien (kiireellisten) maanhankintojen eikä maankäyttösopimusten maana saatavien maankäyttökorvausten ja niihin liittyvien kiinteistöjärjestelyjen vaatimia ns. teknisiä määrärahoja, joiden määrät vuositasolla suuresti vaihtelevat. Niiden osalta esitetään tapauskohtaisesti ylitysoikeuksia.

8 01 02 Projektialueiden esirakentaminen ja täyttötöyt, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Projektialueiden esirakentamiseen on kaupunginhallituksen käyttöön talousarvion raamissa vuodelle 2022 osoitettu 63,8 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2023 on osoitettu 61,5 milj. euroa ja vuodelle 2024 on osoitettu 86,7 milj. euroa. Projektialueiden esirakentaminen -alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien (Länsisatama, Kalastama, Kruunuvuorenranta, Kuninkaankolmio, Pasila, Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen, Malmi) esirakentamisen talousarviomäärärahat.

Taloussuunnitelmakauden määrärahoilla toteutetaan Kalasatama-Pasila raitiotien ja Nihdin esirakentamista sekä tiilisen kaasukellon kunnostusta. Näille hankkeille kohdistuu suunnitelmakaudella 2022–2024 33,6 miljoonan euron investoinnit. Tämän lisäksi muuhun alueelliseen esirakentamiseen käytetään taloussuunnitelmakaudella 2022–2024 178,4 miljoonaa euroa Kalasataman, Länsisataman, Kruunuvuorenrannan, Pasilan ja Malmin alueilla.

Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön, ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman määrärahaa jatketaan taloussuunnitelmakaudella Hernesaaren itärannan ruoppausta ja täyttöurakkaa. Lisäksi Hernesaareen aloitetaan maa-alueiden esirakentaminen. Jätkäsaareen esirakentamisen painopisteinä ovat Saukonlaiturin ja Melkinlaiturin alueet. Massojen välivarastointitoiminta ja pilaantuneiden maiden käsittely projektialueella jatkuu välivarastointitoiminnan painopisteen siirtymässä Jätkäsaaresta Hernesaareen.

Kalasataman määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella Nihdin alueen asuntorakentamisen alkamisen vuonna 2022. Määrärahaa mahdollistetaan myös Suvilahden tapahtuma-alueen kehittäminen ja tapahtumakorttelin rakennusten rakentamisen käynnistäminen taloussuunnitelmakaudella. Lisäksi osa rahasta käytetään Kalasatamasta

Pasilaan –hankkeessa mm. Hermannin rantatien rakentamisen yhteydessä pilaantuneen maan puhdistamiseen ja Kruunusillat –hankkeen yhteydessä tehtäviin töihin Nihdin rakentamiseen liittyen.

Kruunuvuorenrannassa esirakennetaan Kruunuvuoren, Stansvikinkallion ja keskuskorttelien alueita sekä jatketaan Koirasaarten esirakentamista. Lisäksi määrärahaa käytetään kiviaineksen välivarastointitoimintaan, joka jatkuu alueen eteläkärjessä, Koirasaarilla.

Pasilan projektialueella tehdään tulevien hankkeiden esirakentamiseen liittyviä pohjatutkimuksia ja pilaantuneiden maiden selvityksiä. Eteläisen Postipuiston esirakentamistyöt aloitetaan. Lisäksi Ratapihakortteleissa rakennetaan alueen hulevesien imeytysjärjestelmää ja yhteiskäyttötunnelin edellyttämiä muutoksia.

Kuninkaankolmion määrärahalla toteutetaan esirakentamista Kuninkaantammessa Lammenrannan ja Kuninkaantamentien ympäristön kaava-alueilla. Honkasuon asuntoalueen esirakentaminen jatkuu vuonna 2022 alueen länsiosassa.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen määrärahalla toteutetaan uusien projektialueiden hankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa, Koivusaaren ruoppausten ja täyttöjen aloitukseen varaudutaan vuodelle 2023.

Malmin määrärahalla toteutetaan Nallenrinteen ja Lentoasemankortteleiden esirakentamiseen ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saamiseen liittyviä kokonaisuuksia entisen lentokentän alueella. Suurimpana niistä on maakaasun runkoputken siirto. Lisäksi määrärahalla edistetään tilapäisen lumenvastaanottoaikan ja rakentamislogistiikan ajoyhteyden rakentamista sekä esirakentamisen koerakenteiden toteutusta.

8 01 03 Esirakentaminen, täyttötöyt, rakentamiskelpoiseksi saattaminen, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

8 01 03 01 Muu esirakentaminen, alueiden käyttöönotto ja tonttien rakentamiskelpoiseksi saattaminen

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2022 määrärahaa yhteensä 42,6 milj. euroa, vuodelle 2023 35,5 milj. euroa ja vuodelle 2024 40,0 milj. euroa.

Projektialueiden ulkopuolisten täydennysrakennusalueiden rakentamiskelpoiseksi saattamiseen varattua määrärahaa käytetään luomaan edellytyksiä erilaisten rakennushankkeiden toteuttamiseen. Määrärahalla tehdään muun muassa pilaantuneiden maiden puhdistamista, johtosiiroja, rakennusten purkuja sekä muuta esirakentamista.

Vuonna 2022 määrärahalla toteutetaan vuodelta 2021 jatkuvia hankkeita sekä niitä hankkeita, joihin on sitouduttu erilaisin sopimuksin. Lisäksi käynnistetään uusia palveluverkon kehittämiseen ja täydennysrakentamiseen liittyviä esirakennushankkeita. Merkittävimmät tiedossa olevat kohteet ovat Raide-Jokerin liittyvien hankkeiden esirakentaminen sekä Roihupellon Stadin ammattiopiston ja Pakilan yläasteen koulun purku. Lisäksi mahdollistetaan Kruunusillat-allianssin liittyvien hankkeiden esirakentamisen käynnistäminen pääosin, mutta määräraha ei riitä kaikkiin allianssihakkeen tarpeisiin.

Talousarviokohdan vuoden 2022 lisämäärärahatarve Kruunusillat-allianssin liittyvien hankkeiden esirakentamisen toteuttamiseen on 2,6 milj. euroa kokonaisrahatarpeen ollessa 45,2 milj. euroa eli 106 % käytettävissä olevasta määrärahasta.

Vuonna 2023 lisämäärärahatarve on 5,0 milj. euroa ja vuonna 2024 5,0 milj. euroa. Lisämäärärahaa käytettäisiin Hakaniemen hotellitontin esirakentamiseen.

Liite 7, Hankeohjelma kiinteä omaisuus 2022–2031

802 Rakennukset

Talonrakennusinvestointeihin vuodelle 2022 ehdotetaan yhteensä 290 miljoonaa euroa, josta uudis- ja lisärakennushankkeisiin ja niiden suunnitteluun on esitetty 137 miljoonaa euroa sekä korjaushankkeisiin ja niiden suunnitteluun 153 miljoonaa euroa. Talonrakennusinvestointeihin on esitetty 300 milj. euroa suunnitelmavuosille 2023 ja 2024.

Rakentamishjelmaehdotus vuosiksi 2022–2031 pohjautuu vuoden 2021 talousarvion 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden rakentamishjelmaan. Rakentamishjelmaan sisältyvien hankkeiden toteutusaikataulut ja rakentamiskustannukset on päivitetty vastaamaan nykyhetken tietoa. 10-vuotiseen talonrakennushankkeiden

rakentamishjelmaan on lisätty uudisrakennushankkeita toimialojen hanke-esitysten perusteella ja korjaushankkeita sekä rakennukset ja yleiset alueet palvelukokonaisuuden pitkän tähtäimen korjaushjelmasta, että toimialojen hanke-esitysten perusteella.

Uudisrakentamisen pääpaino kaudella 2022–2031 on uusien projektialueiden palvelurakennusten ja korvaavien uudisrakennusten toteuttamisessa. Talousarviovuoden 2022 merkittävimmät rakentamisvaiheissa olevat uudisrakennushankkeet ovat Pakilan koulujen ja päiväkotien allianssihanke, Puotilan ala-asteen ja Helsingin kielilukion korvaavat uudisrakennukset sekä päiväkodit Kaarelanraitti, Verkkosaari ja Vaapukka. Merkittävimpiä vuonna 2022 alkavia uudishankkeita ovat Pasilan peruskoulu ja päiväkoti, Kuninkaantammessa sijaitseva Kannelmäen peruskoulu ja päiväkoti, Oulunkylän ala-asteen ja päiväkodin laajennus, Hyvösen lastenkodin korvaava uudisrakennus sekä päiväkoti Kalevan ja päiväkoti Vanhaisen korvaavat uudisrakennukset.

Ohjelmakauden 2022–2031 muita merkittäviä uudis- ja lisärakennushankkeita ovat Pohjois-Pasilan peruskoulu ja päiväkoti, Kruunuvuorenrannan keskuskoulu ja siihen liittyvä päiväkoti ja liikuntatilat, Merilahden ja Mellunmäen peruskoulun korvaavat uudisrakennukset sekä Malmin sairaalan laajennus. 10-vuotiskaudella rakennetaan lähes 50 kpl uutta erillistä tai koulun yhteydessä toimivaa päiväkotia.

Korjausrakentamisen ohjelmoinnin lähtökohtana on kaikkien toimitilojen mutta varsinkin koulurakennusten ja päiväkotien käyttökelpoisuuden, terveellisyden ja turvallisuuden varmistaminen. Vuonna 2022 korjausrakentamisen investointitaso on 153 miljoonaa euroa. Uudisrakentamisesta 75 miljoonaa euroa on korvaavaa uudisrakentamista, eli talousarviovuonna 2022 käytetään 228 miljoonaa euroa rakennusten korjausvelan hillitsemiseen. Kaupungin suoraan omistamassa rakennuskannassa on korjausvelkaa noin 1,1 miljardia euroa. Ko. rakennuskannan kuluma on vuoden 2020 arvoilla arvioituna noin 200 miljoonaa euroa/vuosi ja rakennusten korjaus- ja korvaushankkeisiin käytetään 10-vuotiskaudella vuosittain keskimäärin noin 210 miljoonaa euroa. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei korjausvelka tulevaisuudessa juurikaan vähene vaan korjaus- ja korvausinvestoinneilla pystytään kattamaan rakennuskannan kuluma ja pitämään korjausvelan määrä nykytasolla.

Talousarviovuoden 2022 merkittävimmät rakentamisvaiheissa olevat korjaushankkeet ovat Tahvonlahden ala-asteen perusparannus ja laajennus sekä Käpylän peruskoulun Väinölä-rakennuksen, Pohjois-Haagan ala-asteen ja Finlanditalon perusparannukset. Merkittävimpiä yksittäisiä korjaushankkeita 10-vuotiskaudella 2022–2031 ovat Kaupungintalon, Pasilan kirjaston, Pitäjänmäen peruskoulun, päiväkodin, kirjaston ja nuorisotilan sekä Töölön kisahallin perusparannukset.

Rakentamishjelmaa on valmisteltu yhteistyössä kasvatuksen- ja koulutuksen, sosiaali- ja terveystoimen ja kulttuurin- ja vapaa ajan toimialan sekä pelastuslaitoksen kanssa.

Kasvatus- ja koulutus toimialan kanssa käydyssä neuvottelussa todettiin, että rakennuksen kunnan kannalta kriittiset hankkeet, joiden rakentamisen aikataulu ei vastaa toimialan näkemystä ovat Yhtenäiskoulun ja Kontulan ala-asteen perusparannushankkeet sekä Koskelan korttelitalon korvaava uudisrakennushanke. Hankkeiden nykyinen aikataulu lisää kiinteistöihin kohdistunutta kunnossapito- ja mahdollisesti väistötilatarvetta.

Kasvatus- ja koulutuksen toimiala totesi neuvottelussa, että Pihlajiston ala-asteen aikataulun myöhentäminen aiheuttaa toimialalle lisäkustannuksia väistötilojen pidentyneen käytön ja liikuntatilojen vuokraamisen vuoksi. Hankkeiden aikataulua ei voitu aikaistaa raamin takia.

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala totesi neuvotteluissa kaupunkiympäristön toimialan kanssa, että kriittisimmät hankkeet, joiden rakentamisen aikataulu ei vastaa toimialan näkemystä ovat Rikhardinkadun kirjaston ja Töölön kisahallin perusparannukset. Toimialan näkemyksen mukaan Suuntimonpuiston monitoimitalon nuorisotalon ja kirjaston rakentamisen aikataulua pitäisi aikaistaa alueen palveluverkkotilanteen takia. Hankkeiden aikataulua ei voitu aikaistaa raamin takia.

Näiden kohdennettujen hankkeiden lisäksi vuodelle 2022 kohdentamattomiin korjaushankkeisiin on varattu 10 miljoonaa euroa. Määräraha käytetään välttämättömiin toiminnallisiin muutostöihin palveluverkkoa kehitettäessä ja sillä rahoitetaan lisä- ja väistötilojen investointiosuudet. Talonrakennusohjelmaan sisältyvällä kohdentamattomalla investointimäärärahalla on aikaisempina vuosina toteutettu myös vuosi- sekä peruskorjaushankkeita, jotka kirjanpitolain ja kaupunginhallituksen päättämien talousarvion noudattamisohjeiden mukaan tulee toteuttaa käyttötalousmäärärahoista. Rakennusosien ja laitteiden ennakoivat korjaukset ja vaurioituneiden tilojen korjaaminen tilojen pitämiseksi käyttökunnossa rahoitetaan vuodesta 2022 alkaen käyttötalousmäärärahoista korjauksen ja kunnossapidon budjetista. Pienet toiminnalliset hankkeet rahoitetaan jatkossa käyttäjätoimialojen irtaimen omaisuuden perushankintabudjetista. Kirjauskäytännön muutoksen vuoksi kohdentamattomille korjaushankkeille on varattu 10 miljoonaa euroa vastaavan luvun ollessa 20 miljoonaa euroa vuonna 2021.

Liite 8, Hankeohjelma rakennukset 2022–2031

Vuokra- ja osakehankkeet

Investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa uudishankkeitaan myös vuokra- ja osakekohteina sekä kiinteistöyhtiömuotoisina. Suunnitelmakauden 2022–2024 merkittävimmät vuokrahankkeet ovat Metsolan ala-asteen, Luonnontiedelukion ja Maatullin ala-asteen korvaavat uudisrakennukset.

Palvelukeskuksen ruoantuotantolaitos, Laakson yhteissairaala, Haagan, Malmin ja Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskukset, Stadin ammattiopiston Roihupellon ja Myllypuron kampuksen tulevat tilat suunnitellaan rahoitettavaksi investointiohjelman ulkopuolelta.

Liite 9, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2022–2031

803 Kadut ja liikenneväylät

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2022 määrärahaa yhteensä 248,1 milj. euroa, vuodelle 2023 298,0 milj. euroa ja vuodelle 2024 243,15 milj. euroa.

10-vuotista investointiohjelmaa on päivitetty ja sopeutettu kaupunginhallituksen asettamaan raamiin. Sopeutuksen lähtökohdaksi on ollut jatkuvien hankkeiden, lakisääteisten palveluiden ja asuntotuotantotavoitteen (8 000 asuntoa) mahdollistavien edellytysinvestointien rahoituksen turvaaminen. Priorisoinnissa on lisäksi huomioitu kaupungin tasapainoinen kehittäminen, infraomaisuuden oikea-aikainen perusparantaminen sekä kaupunki-uudistusalueiden kehittäminen.

Määräraha mahdollistaa taloussuunnitelmakaudella käynnissä olevat raideliikennehankkeet; Raide-Jokerin liittyvät katuhankkeet, Kruunusillat hankekokonaisuuden ensimmäisen vaiheen käynnistämisen sekä Kalasatamasta Pasilaan johtavan raitiotien. Raami ei mahdollista Kruunusillat raitiotien liittyvinä hankkeina toteutettavaa Hakaniemen kehittämistä suunnitellussa aikataulussa ja hankelaajuudessa.

Isojen raideliikennehankkeiden määräraharatpeet ovat merkittävät, ja hankkeiden määräraharatpeet on yli puolet talousarviossa taloussuunnitelmakaudelle osoitetusta katumäärärahasta. Raidehankkeiden yhteydessä toteutetaan ns. liittyviä katuhankkeita, jotka ovat joko ratatöiden edellytysinvestointeja tai kokonaistaloudellisesti edullisia toteuttaa raitiotieuran yhteydessä. Liittyvät katuhankkeet ovat liikennejärjestelyjä, jalankulun ja pyöräilyn verkoston täydennyksiä, siltojen peruskorjausta/uusimista tai täydennysrakentamista palvelevia katuyhteyksiä. Raide-Jokerin allianssiurakka on käynnissä ja urakan liittyviä kustannuksia on yhteensä noin 40 milj. euroa. Vuoden 2021 ennusteen toteutuessa, on vuosina 2022–2023 Raide-Jokeriin liittyviä sidottuja katuinvestointeja noin 3,7 milj. euroa. Kruunusillat - hankekokonaisuuden ensimmäisen vaiheen katuinvestointeja on yhteensä noin 230 milj. euroa ja Kalasatamasta Pasilaan johtavan raitiotien katuinvestointien noin 130 milj. euroa. Kalasatamasta Pasilaan johtavan raitiotien yhteydessä varaudutaan lisäksi Sörnäisten tunnelin pohjoisen suuaukon rakentamiseen noin 40 milj. eurolla. 10-vuotiskaudella on käynnistymässä Kruunusillat raitiotien jatko keskustaan, Vantaan raitiotien Helsingin osuus, Länsi-Helsingin raitiotiehanke sekä Viikki-Malmi raitiotiehanke. Raidehankkeiden liittyviin katuinvestointeihin ei investointiraamissa ole varauduttu täysimääräisesti.

AM-ohjelman mukainen **asuntotuotantotavoite** kohdistuu aluerakentamisprojekti-alueiden lisäksi voimakkaasti suurpiirien täydennysrakentamisalueille. Vuonna 2020 Helsingissä valmistui 7280 asuntoa ja näistä suurpiirien täydennysrakentamisalueilla toteutui 49,8 %. Talousarvioehdotuksen lähtökohdaksi on turvata jo käynnissä olevien hankkeiden sekä projekti- ja täydennysrakentamisalueiden rahoitus sekä alueiden tasapainon kehittäminen. Rakennettuun ympäristöön on kertynyt merkittävä korjausvajae. **Infraomaisuuden hallinta** ja palvelutason turvaaminen edellyttävät pitkäjänteistä ja systemaattista toimintatapaa sekä kehittymisen seuranta. Tunnistettuja kriittisiä tarpeita ovat tilaomaisuuden sekä siltojen ja muiden taitorakenteiden korjausvajeen pienentäminen. Talousarvioehdotus mahdollistaa Kruunusillat-hankekokonaisuuden liittyvien katuhankkeiden (ml. Hakaniemen silta ja Näkinsilta) käynnistämisen, mutta määräraha ei riitä täysimääräisesti allianssihankkeen tarpeisiin. Määrärahavaje kohdistuu vuoteen 2022 ollen 10,5 milj. euroa. Kulosaarensillan peruskorjaus- tai uusimistarve tarkentuu jatkosuunnittelussa. Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu Kulosaarensillan peruskorjaukseen/ uusimiseen.

Jalankulun ja pyöräilyn vuosittainen investointitaso on koko suunnitelmakauden 19,5 milj. euroa. Määrärahalla edistetään pyöräilyn tavoiteverkon toteutumista sekä kantakaupungissa että pyöräilyn pääväylien eli baanojen osalta. Merkittävimpänä yksittäisenä hankkeena toteutetaan taloussuunnitelmakaudella rautatieaseman allittava kävelijöiden ja pyöräilyn tunneli, Kaisantunneli. Lisäksi toteutetaan pyöräilyverkostoa raidehankkeiden rakentamisen yhteydessä ns. liittyvinä hankkeina. Jalankulun ja pyöräilyn väylien ja raideliikenneverkoston kehittäminen edellyttävät usein koko katupoikkileikkauksen muutosta, joka lieventää osaltaan perusparantamisen rahoitusvajetta. Raideverkoston kehittämisen investoinnit kiskojen ja niihin liittyvien perustusten ja ratatekniikan osalta sisältyvät investointiraamin ulkopuolisen HKL-liikelaitoksen investointeihin, ja muut katukustannukset kohdistuvat hankkeelle. Samassa yhteydessä uusitaan pääsääntöisesti kadun Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten verkostot. Käynnissä olevia

määrärahalla toteutettavia hankkeita ovat Kasin katutyöt (Caloniuksenkatu, Runeberginkatu, Helsinginkatu) sekä Raide-Jokerin varren jalankulun ja pyöräilyn väylät.

8 03 01 Uudisrakentaminen, perusparantaminen ja muut investoinnit, kaupunkiympäristölautakunnan käyttöön

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2022 määrärahaa yhteensä 101,8 milj. euroa, vuodelle 2023 102,35 milj. euroa ja vuodelle 2024 115,55 milj. euroa.

8 03 01 01 Uudisrakentaminen

Katujen uudisrakentamiseen on talousarvioehdotuksessa osoitettu vuodelle 2022 määrärahaa 36,3 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2023 on esitetty 33,25 milj. euroa ja vuodelle 2024 on esitetty 36,55 milj. euroa.

Uudisrakentaminen sisältää myös tarvittavat katujen ulkovalaistus- ja liikennevaloinvestoinnit.

Suurpiirien katuinvestoinnit kohdistuvat suunnitelmakaudella täydennysrakentamisalueille kuten Marian sairaalan alue, Huopalahdenportti Pikku Huopalahden pohjoisosassa, Orapihlajantien ja Paatsamantien alue Haagassa, Pihkatie 12:n alue Kaarelassa, Koskelan sairaala-alue, Hakaniemen alue, Raide-Jokerin reitin varren täydennysrakentaminen, Vanha Helsingintien alue Malmilla, Työnjohtajankadun korttelit Herttoniemessä, Karhunkaatajan alue Myllypurossa, Kauppamylyntien ympäristö Roihupellossa, Meri-Rastilan täydennysrakentamisen alue, Pauligin alue ja Aromikujan alue Aurinkolahdessa. Lisäksi erillisiä katuhankeita toteutetaan kaava-alueiden keskeneräisyyden vuoksi. Katuinvestoinneissa varaudutaan myös Vantaan ratikkaan liittyviin kustannuksiin. Sorakatujen rakentaminen etenee täydennysrakentamisen edellyttämässä laajuudessa.

Määrärahalla toteutetaan myös Hakaniemenrannan katurakentamista Kruunusillat –hankkeen liittyvinä hankkeina. Hakaniemen katurakentaminen käyttää katujen uudisrakentamisen määrärahoja vuosina 2022–2026 yhteensä 42 milj. euroa, joka on 24 % talousarviokohdan uudisrakentamiseen varatusta kokonaismäärärahasta.

Meluntorjunnan erillishankkeet kohdistuvat meluntorjuntaselvityksen suuntaviivojen ja kohdepriorisoinnin mukaisille, rakennetun pääkatuverkon osille (Vanha Porvoontie, Suutarilantie, Tapaninkyläntie). Raamipaineista johtuen meluntorjunnan erillishankkeet toteutetaan pääosin ohjelmakauden jälkipuoliskolla. Uusien katujen ja liikenneväylien meluntorjunta toteutetaan tarvittaessa osana kyseisiä hankkeita. Lisäksi meluntorjuntaa sisältyy Helsingin kaupungin ja Uudenmaan ELY -keskuksen yhteishankkeisiin.

8 03 01 02 Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt

Katujen perusparantamiseen ja liikennejärjestelyihin on talousarvioehdotuksessa osoitettu vuodelle 2022 määrärahaa yhteensä 59,5 milj. euroa, vuodelle 2023 57,7 milj. euroa ja vuodelle 2024 71,1 milj. euroa.

Suunnitelmakauden merkittävimpiä peruskorjaushankkeita ovat vuosille 2022–2023 jatkuvat Suomenlinnan katujen peruskorjaus, Hietaniemenkadun pohjoispuolen koivukujan uusiminen ja jalkakäytävän kunnostus sekä suunnitelmakaudella käynnistävät Fredrikintorin, Töölöntorin ja Maatullinkujan peruskorjaukset. Muut katujen peruskorjaushankkeet ovat joukkoliikenteen ja pyöräilyn kehityshankkeiden tai vesihuollon (HSY) saneerauksen yhteydessä tehtäviä koko kadun perusparannuksia ja vakavien rakennevaurioiden kuten painumien korjaustarpeita eri puolilla kaupunkia. Vieraslajien torjunta-asetuksen (704/2019) mukaisesti erillisenä työvaiheena vaihdetaan asetuksessa mainittuja katuistutuksissa käytettyjä kasvilajeja muihin kasvilajeihin.

Ulkovalaistuksen peruskorjaus ja liikennevalojen sekä muun telematiikan uusinta on osa katujen peruskorjausta. Ulkovalaistuksen peruskorjaus keskittyy olemassa olevan valaistusverkon saneeraukseen toimenpideohjelman mukaisesti siten, että EU:n EcoDesign-direktiivin kiristyneet vaatimukset saavutetaan. Ulkovalaistuksen energiatehokkuuden parantamiseksi käynnistetty ns. Helsinki LED-hankkeen ensimmäinen vaihe valmistui vuonna 2019. Jatkoa Helsinki LED-hankkeelle valmistellaan. Lisäksi vanhoja ulkovalaisimia vaihdetaan LED-valaisimiksi joko hankkeiden peruskorjauksen yhteydessä tai erillisenä hankkeena käytettävissä olevien määrärahojen mukaan. Telematiikan peruskorjaus keskittyy vanhan kuparisen liikennevaloja palvelevan tietoliikenneverkon uusintaan valokuiduksi. Hanke on aloitettu vuonna 2019. Talousarvioehdotus mahdollistaa Helsinki LED –hankkeen ja telematiikan peruskorjauksen edistämistä taloussuunnitelmakaudella.

Siltojen ja muiden erikoisrakenteiden (ranta- ja tukimuurit, portaat, meluesteet) peruskorjausten määrärahaehdotukseen sisältyvät peruskorjausten lisäksi myös uusittavien siltojen investointikustannukset. Merkittävin määrärahalla toteutettava siltainvestointi taloussuunnitelmakaudella on Hakaniemen sillan ja Näkinsillan uusiminen (yht. 52,6 milj. euroa) Kruunusillat -hankkeen yhteydessä. Muista uusittavista silloista kiireellisimpiä ovat Rajasaaren silta ja Mannerheimintien silta. Siltojen kunnan sekä elinkaari- ja ympäristöviisaan korjausajankohdan näkökulmasta kiireellisiä siltojen peruskorjauskohteita on yhteensä noin 100 kpl. Näiden joukosta kiireellisimmät toteutettavissa olevat kohteet ovat Rajakylän risteysilta ja Itävälällä Viikin rampin sillat. Myös Kulosaaren sillassa on havaittu painumasta johtuvia vaurioita ja sillan korjattavuutta arvioidaan. Talousarvion määräraha ei mahdollista kaikkien edellä mainittujen kiireellisten

siltojen peruskorjausta, mikä johtaa siltojen mahdollisiin painorajoituksiin ja korjauskustannusten merkittävään kasvuun tulevaisuudessa.

Uudelleenpäällystys kohdistetaan vuosittain tehtävän päällystyshjelman perusteella eniten kuormitetuille pää- ja kokoojakaduille, mutta myös huonokuntoisten jalkakäytävien sekä jalankulun ja pyöräilyn väylien päällysteiden uusimista tulee lisätä. Uudelleenpäällystyksistä on laadittu pää- ja kokoojakatuja koskeva ohjelma, jonka avulla on mahdollista parantaa kustannustehokkuutta yhteistyössä muiden infraa rakennuttavien yhteisen kunnallisteknisen työmaan sopimuskuumpaneiden kanssa.

Joukkoliikenteen kehittämisen määrärahalla varaudutaan parantamaan joukkoliikennejärjestelmää ja sen luotettavuutta muun muassa HSL:n Helsingille tekemän esityksen mukaisesti. Suunnitelmakaudella varaudutaan Meilahden raitiotien kääntöpaikan muutoksiin Rosina Heikelin puistoa ympäröivillä kaduilla, Ruskeasuon tulevaan raitiovaunuvarikkoon liittyvien katujärjestelyiden toteuttamiseen mm. Nauvontielle sekä raitioliikenteen kehittämisohjelman toimenpiteiden toteuttamiseen. Suunnitelmakaudella varaudutaan bussiliikenteen linjastomuutosten ja sähköbussiliikenteen edellyttämien pysäkkijärjestelyjen tekemiseen ja muuhun joukkoliikenteen luotettavuuden parantamiseen poistamalla rakennetussa katuverkossa olevia rakenteellisia häiriötekijöitä.

Liikennejärjestelyhankkeet kohdistetaan erityisesti turvallisuutta edistäviin liittymä-, risteys- ja kaistajärjestelyihin, jotka tukevat myös joukko- ja muun liikenteen sujuvuutta. Määrärahasa varaudutaan myös älyliikenteen järjestelmien sekä opasteiden kehittämiseen. Vuonna 2020 aloitettua automaattisten nopeusvalvontapisteiden asennusta kaduille jatketaan. Uuden tieliikennelain mukaisia liikennemerkkimuutoksia tehdään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Liikennejärjestelyihin sisältyy myös Raide-Jokerin ja Kruunusillat-raidehankkeen osalta sellaisia katu ympäristön muutoshankkeita (ns. liittyviä hankkeita), jotka eivät aiheudu raitiotien rakentamisesta, mutta jotka ovat välttämättömiä suunnitella samanaikaisesti raidehankkeiden kanssa. Osa niistä on välttämätöntä toteuttaa raidehankkeen toteutuksen yhteydessä joko allianssiin kuuluvina tai erillisinä urakoina.

Pyöräilyn ja jalankulun väyliin osoitettu määräraha käytetään pyöräliikenteen tavoiteverkon toteuttamiseen sekä baanaverkon laajentamiseen eri puolilla kaupunkia joko erillisinä hankkeina tai raidehankkeiden yhteydessä. Määrärahaan sisältyy myös jalankulun ja pyöräilyn yli- ja alikulkusiltojen rakentamista liikkumisen turvallisuuden ja sujuvuuden parantamiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään jalankululle ja pyöräilylle turvatomiksi koettujen ja liikenteellisesti vaarallisten alueiden valaistuksen parantamiseen. Taloussuunnitelmakauden 2022–2024 suurimmat investoinnit ovat 2021 käynnistynyt Kansalaistori-Kaisaniemi pääradan alikulkukäytävä sekä Helsinginkadun-Runeberginkadun-Caloniuksenkadun urakka (Kasin katutyöt). Suunnitelmakaudella on ohjelmoitu alkavaksi isoja pyöräilyhankkeita nykyisessä katuverkossa kuten Mannerheimintie välillä Postitalo-Reijolankatu, Hämeentie välillä Kustaa Vaasantie - Intiankatu, Aleksis Kiven katu ja Mäkelänkatu. Lisäksi suunnitelmakaudella toteutetaan pyöräilyn kantakaupungin tavoiteverkon edistämiseksi hankekokonaisuus, joka koostuu kaduista, joille ei kohdistu lähivuosina muuta ohjelmoitua infran uusimistarvetta. Kantakaupungin pyöräverkon rakentamisen vaiheistuksessa huomioidaan myös rakentamisen aikaiset vaikutukset muuhun liikenteeseen. Tavoitteena on välttää useamman keskustaan saapuvan pääsisääntuloväylän samanaikainen katuremontti.

Kaupunki uudistusalueella Malminkartano - Kannelmäki toteutetaan Kannelmäen asemaympäristön sekä Malminkartanon aseman eteläpuolen ympäristön parantamistoimenpiteitä. Toimenpiteillä pyritään kohentamaan ja selkeyttämään alueiden yleisilmettä ja toiminnallisuutta sekä parantamaan asemien palvelutasoa. Muina kohteina alueella peruskorjataan Juustenintie sekä käynnistetään Pihkatie 12 ja Pelimannintien alueen katujen rakentamista ja perusparannusta. Malmin kaupunki uudistusalueella rakennetaan Vanhaa Helsingintien aluetta ja mahdollistetaan Ylä-Malmin torin peruskorjaus. Mellunkylän kaupunki uudistusalueella toteutetaan Mellunmäen keskukseen liittyviä muutoksia sekä rakennetaan Kontulan pelastusasemaan liittyviä katu yhteyksiä. Kaupunki uudistusalueiden kohteet ja niiden rahoitus sijoittuvat osin myös uudisrakentamiseen sekä puisto- ja liikunta-alueisiin.

Hulevesien hallintaa toteutetaan osana Helsingin kaupungin hulevesiohjelmaa. Hulevesien aiheuttamia haittoja pyritään ehkäisemään ja poistamaan useammassa paikallisissa kohteissa samalla toteuttaen hulevesien suunnitelmallista kokonaishallintaa. Hulevesien laatuun liittyvää tietoa kerätään 2021 käynnistyneessä viisivuotisessa hankkeessa, jossa tutkitaan veden laatua sekä Taivallahdessa sijaitsevan hulevesiarkun suodatuskykyä.

8 03 01 03 Muut investoinnit

Muihin investointeihin on talousarvioehdotuksessa osoitettu vuodelle 2022 määrärahaa 6,0 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2023 ehdotetaan 11,4 milj. euroa ja vuodelle 2024 7,9 milj. euroa. Muut investoinnit ovat kadunpidon tukipalvelujen tai muita yleisten alueiden vaatimia investointeja. **Täytemaan vastaanotto paikkojen** määräraha käytetään kaivumaiden hyödyntämishjelman mukaisesti maa-ainesten hyötykäyttö- ja vastaanotto paikkojen toteuttamiseen.

Lumenvastaanotto paikkojen ja hiekkasiilojen investointimäärärahoilla järjestetään lumenvastaanotto toiminnan kapasiteetti vastaanamaan Helsingin kaduilta tulevaa lumen hävitystarvetta kaupungin toimivuuden turvaamiseksi talviaikana, varmistetaan tarvittava määrä lumen vastaanotto paikkoja sekä innovoidaan lumen

lähivastaanottojärjestelyjä. Lisäksi kehitetään nykyisten hiekoitussepin varastosilojen ja suolavarastojen perusparannuksia kaupungin eri osissa. Toimenpiteet ohjelmoidaan vuosittain laadittavan toteutusohjelman mukaisesti.

Ranta-alueiden kunnostuksen määrärahalla toteutetaan suunnitelmakaudella Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostus ja Pikku Huopalahdessa Haaganpuron alajuoksun kunnostaminen sekä varaudutaan Kumpulanpuron ekologisen tilan parantamiseen ja toteuttamaan tulvasuojelua Pyörökivenpuistossa.

8 03 02 Projektialueiden kadut, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Projektialueiden katuihin on kaupunginhallituksen käyttöön talousarvion raamissa vuodelle 2022 osoitettu 143,3 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2023 on esitetty 182,45 milj. euroa ja vuodelle 2024 on esitetty 109,9 milj. euroa.

Taloussuunnitelmakauden määrärahoilla toteutetaan Kruunusiltojen sekä Laajasalontien bulevardisoinnin katurakenteita, Kalasatamasta Pasilaan raitiotien liittyviä katurakenteita sekä Veturitietä Pasilassa. Näille hankkeille kohdistuu suunnitelmakaudella 2022–2024 296,8 miljoonan euron investoinnit. Asuntotuotantoon projektialueilla kohdistuu vuosien 2022–24 aikana 160,65 miljoonaa euroa katuinvestointeja.

Projektialueiden kadut -alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien talousarviomäärärahat. Määrärahat on osoitettu kaupunginhallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Kamppi-Töölönlahden määrärahalla toteutetaan Töölönlahden tulvasuojeluhanke, jolla estetään tulvan pääsy Finlandiatalolle ja muihin Töölönlahden alueen kiinteistöihin.

Länsisataman määrärahaan sisältyvät Ruoholahden, Telakkarannan, Jätkäsaaren ja Hernesaaren alueen katualueiden toteuttaminen. Katujen rakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan. Suunnitelmakaudella katujen rakentamisessa pääpainopisteet ovat Melkin- ja Saukonlaiturin alueilla. Lisäksi toteutetaan liikenneturvallisuutta lisäävä kevyenliikenteen siita yli Länsisatamankadun.

Kalasataman määrärahaan sisältyvät Kalasataman, kuten Nihdin alueen katujen rakentaminen sekä Hermannin rantatien rakentaminen osana Kalasatamasta Pasilan -allianssihanke. Määrärahalla mahdollistetaan Sörnäistentunnelin rakentaminen 10-vuotisen investiohjelman lopulla ja tunnelin pohjoisen suuaukon rakentaminen Kalasatamasta Pasilaan -hankkeen yhteydessä vuosina 2022–2024 samaan aikaan Hermannin rantatien kanssa. Taloussuunnitelmakaudella rakennetaan myös Kaasutehtaankatu Suvilahden tapahtuma-alueen kehittämiseen liittyen sekä rakennetaan katujen pintarakenteet niillä alueilla, joilla asunto- tai toimitilarakentaminen on valmistunut.

Kruunuvuorenrannan projektialueen määrärahaan sisältyvät Kruunuvuorenrannan, Laajasalon Yliskylän ja Herttoniemen alueen Itäväylän yhteyden kadut. Kruunusillat pikaraitiotieyhteyden toteutuksen edellytysinvestoinnit Laajasalossa ja Kruunuvuorenrannassa ovat merkittäviä taloussuunnitelmakauden aikana ja ne on sidottu Kruunusillat-hankkeen toteutusaikatauluun. Taloussuunnitelmakaudella rakennetaan Kruunuvuorenrannassa Kruunuvuoren, Stansvikinkallion ja Koirasaarten katuja. Yliskylässä jatkuu Laajasalontien keskiosan bulevardisointiurakka vuoden 2022 loppuun. Lisäksi käynnistetään täydennysrakentamisen mahdollistavien katujen peruskorjaus. Herttoniemessä suunnitellaan ja rakennetaan Linnanrakentajantie, liittyvät kadut sekä Itäväylän ylittävät sillat.

Pasilan projektialueella viimeistellään Ilmalan raitiotieyhteyden ja Radiokadun uudistusten edellyttämät rakenteet. Koko taloussuunnitelmakauden ajan jatkuu Veturitien ja Ratapihakortteleiden pohjoisten katusien rakentaminen, jolloin uusitaan mm. Veturitien ylikulkusilta ja luodaan edellytykset Ratapihakortteleiden asuntorakentamisen jatkamiselle. Myös Postipuiston kunnallistekniikan rakentaminen jatkuu ja Eteläisen Postipuiston kunnallistekniikan rakentaminen aloitetaan. Konepajalla jatketaan kunnallistekniikan verkoston uudistamista ja viimeistellään kulkuyhteydet alueen palveluiden käyttöön.

Kuninkaankolmion määrärahalla toteutetaan Kuninkaantammen ja Honkasuon katuja. Suunnitelmakauden 2022–24 katurakentamisella luodaan edellytykset asuntorakentamisen käynnistämiseksi Honkasuon länsiosassa ja jatketaan Kuninkaantammen ja Honkasuon katualueiden viimeistelyä.

Kruunusillat -määrärahalla toteutetaan uusi raitiotie- sekä jalankulku- ja pyöräily-yhteys Laajasalosta keskustaan Korkeasaaren, Kalasataman (Nihti) ja Hakaniemen kautta. Toteuttamiskustannuksiin osallistuu myös HKL Liikelaitos joukkoliikenteen kustannusosuudella. Kruunusillat -hankkeen hankesuunnitelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 31.8.2016 ja enimmäishinnan korotus 25.8.2021. Hanke on jaettu kahteen osaprojektiin. Molempien osaprojektien rakentaminen voi alkaa vuoden 2021 aikana ja yhteyden avaaminen liikenteelle on mahdollista aikaisintaan vuoden 2026 aikana.

Uudet projektialueet ja muu täydennysrakentaminen määrärahalla toteutetaan pääosin suunnitteluhankkeita, joilla ei vielä ole omaa talousarviokohtaa. Läntisen bulevardikaupungin alueen katusuunnittelu ja -rakentaminen käynnistyy suunnitelmakaudella.

Malmin entisen lentokentän alueen katurakentaminen käynnistyy taloussuunnitelmakaudella. Malmin määrärahalta vuonna 2022 suunnitellaan katuja Nallenrinteen, Lentoasemankortteleiden ja Lahdenväylän eritasoliittymän kaava-alueilla asuntotuotannon edellytysten luomiseksi. Malmin rakentaminen jatkuu koko suunnitelmakauden ajan.

8 03 03 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Yhteishankkeisiin väyläviraston kanssa on kaupunginhallituksen käyttöön talousarvion raamissa vuodelle 2022 esitetty 3,0 milj. euroa, vuodelle 2023 13,2 milj. euroa ja vuodelle 2024 17,7 milj. euroa. Kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen.

Kaupungin kustannusosuutta **väyläviraston yhteishankkeissa** koskeva määrärahaehdotus sisältää valtion maanteihin liittyvät liikennejärjestely- ja meluntorjuntahankkeet kaupungin alueella. Yhteishankkeiden toteutus on sidoksissa hankkeiden valtion osuuden rahoitukseen valtion tulo- ja menoarviossa lukuun ottamatta niitä kaupungin maankäytön kehittämisestä aiheutuvia hankkeita, jotka kaupunki rahoittaa kokonaan.

Kehä I/Myllypuron eritasoliittymän tiesuunnitelma valmistui vuonna 2015 ja sitä on esitetty valtioneuvostoon hyväksyttäväksi. Valtio myönsi lisäbudjetissaan väylävirastolle 0,5 milj. euroa hankkeen rakennussuunnitelman laatimiseen ja rakennussuunnitelma valmistuu yhteishankkeena vuonna 2022. Hankkeen toteutukseen varaudutaan vuodesta 2023 alkaen edellyttäen, että Väylävirasto osoittaa määrärahan omaan maksuosuuteensa. Hankkeen kokonaiskustannus on yhteensä noin 36,5 milj. euroa.

Tuusulanväylällä melusteiden toteutus Torpparinmäen kohdalla: käynnistymiseen varaudutaan vuonna 2022, mikäli Ely-keskus saa rahoituksen. Hankkeen aiempi varaus vuodelta 2021 toteutus siirtynee siis eteenpäin. Hanke valmistuu taloussuunnitelmakauden aikana edellyttäen Ely-keskuksen rahoitusosuutta.

Lahdenväylän eritasoliittymä Malmin kohdalla (Ilmasilta) liittyy Malmin lentokenttäalueen asuntorakentamiseen varautumiseen. Hanke käynnistyy suunnitelmakaudella ja jatkuu tämänhetkisten arvioiden mukaan noin vuoteen 2026 saakka. Lahdenväylän ylittävän Ilmasillan toteutus on osa Malmin eritasoliittymän toteutusta. Ilmasilta luo yhteyden Kivikon ja Malmin väliin ja palvelee sekä entisen lentokenttäalueen kehittymistä uudeksi asuinalueeksi, että alueiden yritystoimintaa. Ilmasilta ja Ilmasillantien toimii tulevaisuudessa tärkeänä joukkoliikennereittinä ja pyöräilyn baanareitistön osana. Ilmasillan alueen tiesuunnitelma on valmistumassa 2022, ja rakennussuunnittelu käynnistyy hankepäätöksen jälkeen. Koskelantien eritasoliittymän länsipuolisten ramppien toteutus ajoittuu suunnitelmakauden jälkeen.

Hämeenlinnanväylällä Kuninkaantammen eritasoliittymä on tärkeä asuinalueen saavutettavuudelle, ja eritasoliittymän toteutukseen varaudutaan vuosina 2023–2024. Tiesuunnitelman laadinta Kannelmäki-Kehä III valmistuu vuonna 2021. Vuosina 2021–2022 varaudutaan kohteen rakennussuunnitelman laadintaan.

Länsiväylällä eritasoliittymän alustava tiesuunnitelma Koivusaaren kohdalla on valmistunut vuonna 2020. Tie- ja rakennussuunnitelman laadintaan varaudutaan suunnitelmakaudella ja mahdolliseen hankkeen toteutuksen käynnistymiseen vuodesta 2023 eteenpäin.

Turunväylän ja Huopalahdentien liittymästä on laadittu aluevaraussuunnitelmatasoisia tarkasteluja vuoden 2020 aikana. Kohteen tiesuunnittelu käynnistyy vuonna 2021 ja jatkuu vuodelle 2022. Rakennussuunnitteluun varaudutaan tiesuunnitelman jälkeen suunnitelmakaudella.

Itäväylän itäosan kehittämistoimet ajoittuvat suunnitelmakauden jälkeen. Toimenpiteisiin sisältyy muun muassa Uussillantien alikulkutunnelin rakentaminen.

Liite 10, Hankeohjelma kadut- ja liikenneväylät 2022–2031

804 Puistot ja liikunta-alueet

Puistoihin ja liikunta-alueisiin on talousarvioehdotuksessa osoitettu vuodelle 2022 määrärahaa 25,6 milj. euroa, vuodelle 2023 25,2 milj. euroa ja vuodelle 2024 30,0 milj. euroa.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus on laadittu kaupunkiympäristön toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluiden alustaviin hanketarpeisiin perustuen, joita on valmisteltu kaupungin keskeisten yhteistyötahojen kanssa. Ehdotuksen sisältämät hankkeet on sovitettu yhteen muiden Yhteinen kunnallistekninen työmaa (YKT) -osapuolten investointiohjelmien kanssa ja varmistettu hankkeita koskevan yhteistoteutuksen osapuolet ja laajuus. Lisäksi ehdotuksessa on otettu huomioon puistojen turvatarkastuksissa, ylläpidossa ja aluesuunnitelmissa esiin nousseet peruskorjaustarpeet. Liikunta-alueinvestoinneissa peruskorjaus- ja uusien investointikohteiden tarvemäärittelyn tekee liikunta-alueomaisuutta hallinnoiva ja ylläpitävä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala.

8 04 01 Puistot ja liikunta-alueet, kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi

Taloussarvioehdotuksessa on osoitettu vuodelle 2022 määrärahaa 19,6 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2023 on osoitettu 18,8 milj. euroa ja vuodelle 2024 on osoitettu 19,3 milj. euroa.

8 04 01 01 Uudet puistot ja puistojen peruskorjaus

Taloussuunnitelmavuodelle 2022 ehdotetaan osoitettavan 9,6 milj. euroa, vuodelle 2023 9,8 milj. euroa ja vuodelle 2024 10,0 milj. euroa.

Vuonna 2020–2021 käynnistyneitä ja vuonna 2022 jatkuvia hankkeita ovat Linnanpuisto Katajanokalla ja Piperin puiston peruskorjaus Suomenlinnassa. Kaisaniemenpuiston peruskorjauksen suunnittelu on käynnissä ja valmistunee vuoden 2022 aikana. Kaisaniemenpuiston toteutus ei sisälly investointiohjelmaan, ja puiston toteutus edellyttää erillisrahoitusta.

Uusien puistojen ja puistojen peruskorjauksen määrärahalla toteutetaan viher- ja virkistyspalveluiden peruskorjaus ja täydentäminen sekä leikkipuistojen ja -paikkojen turvallisuuspuutteiden korjaaminen. Pandemian myötä kasvanut virkistysalueiden käyttöasteen nousu kasvattaa tarvetta virkistysverkoston ja opastuksen parantamiseen.

Puistojen uudisrakentaminen keskittyy asuntotuotantokohteiden puistopalveluhankkeisiin, jotta asukkaiden palvelutaso saataisiin pidetyksi riittävänä ja tasapuolisena. Taloussuunnitelmakaudella käynnistyviä hankkeita ovat muun muassa Sigurd Frosteruksen puisto Taivallahdessa, Haaganpuronlehto Pikku Huopalahdessa, Vallilanpuisto, Viikinojan viljelypalstat ja Haruspuisto Meri-Rastilassa.

Luonnonsuojelualueinvestoinnit suunnitelmakaudella kohdistuvat nykyisten luonnonsuojelualueiden käyttöpaineiden haittojen ehkäisemiseen kuten opasteisiin, luontopolkujen kunnostuksiin ja katselulavojen toteuttamisiin.

Peruskorjausinvestoinnit kohdistuvat lähinnä sellaisten puistojen peruskorjaamiseen, jotka eivät tehtyjen aluesuunnitelmien ja turvallisuustarkastusten mukaan enää täytä toiminnallisia ja turvallisuusvaatimuksia, vaan vaativat välitöntä peruskorjausta. Tehtävät toimenpiteet ovat ensisijaisesti leikkipaikkojen ja -puistojen välineiden uusimista, käytävä- ja oleskelualueiden parantamista sekä laite- ja kalustekannan ajanmukaistamista nykyisten vaatimusten mukaisiksi. Merkittävimmät vuonna 2022 käynnistytävät hankkeet ovat Ruoholahdenpuiston vaiheittainen kunnostus, Leikkipuisto Trumpetti Kaarelassa, Leikkipuisto Filpus Malmilla ja Leikkipuisto Hilleri Herttoniemessä. Alhaisesta raamitasosta johtuen puistohankkeita on jouduttu siirtämään suunnitelmakauden ulkopuolelle ja osan toteutus joudutaan vaiheistamaan useammalle vuodelle.

Kaupunki uudistusalueella Malminkartano - Kannelmäki toteutetaan suunnitelmakaudella Leikkipuisto Trumpetin peruskorjaus sekä tehdään pienempiä kaupunkiympäristön parantamistoimenpiteitä. Malmin kaupunki uudistusalueella peruskorjataan leikkipuisto Filpus. Mellunmäen kaupunki uudistusalueella toteutetaan leikkipuisto Mellunmäki ja läheisen virkistysalueen kuntoilupiste sekä Kivikon frisbeegolfrata. Kaupunki uudistusalueiden puistoihin ja liikunta-alueisiin kohdistuu merkittävästi laajempi peruskorjaus- ja uudistustarve kuin mihin nykyisellä puistorahoituksella voidaan vastata.

Merellisen Helsingin strategiaa edistäviä puistohankkeita suunnitelmakaudella ovat mm. Sigurd Frosteruksen puisto ranta-alueineen, Vasikkasaaren puistosuunnittelu sekä raitti- ja vesihuoltoverkoston suunnittelu. Liikuntapaikoista ja ulkoilualueista merellisen Helsingin strategiaa tukevia hankkeita ovat mm. laitureiden uusimiset. Merellisen Helsingin kohteet ja niiden rahoitus sijoittuvat osin myös muille taloussarvikohtille. Muille taloussarvikohtille sijoituvia merellisen Helsingin hankkeita ovat muun muassa Idän opastettua rantareittiä koskevat rakenteelliset korjaukset ja Meritullintorin tulevaa lauttaliikennettä tukevat muutostoimenpiteet.

Luontoarvojen turvaamiseen liittyvillä investoinneilla pyritään turvaamaan luonnon monimuotoisuus luonto- sekä puisto- ja virkistysalueiden käytön ja kulutuspuheen ollessa huomattavassa kasvussa. Samalla pyritään ehkäisemään vieraslajien leviämistä sekä varmistamaan liito-oravien yhteyksien oikea-aikainen, maankäyttöä tukeva toteutus. Suunnitelmakaudella luontoarvojen turvaamiseen liittyviä investointeja ovat muun muassa kurturuusun torjunta, pääosin Ida Ahlbergin puistoon sijoittuvan liito-oravayhteyden toteuttaminen sekä kulkijoita opastavat ja ohjaavat toimenpiteet luonnonsuojelualueilla. Luontoarvojen turvaamiseen liittyvät investoinnit kohdistuvat useammalle taloussarvikohtalle.

8 04 01 02 Liikuntapaikat ja ulkoilualueet

Taloussuunnitelmavuodelle 2022 ehdotetaan osoitettavan 10,0 milj. euroa, vuodelle 2023 9,0 milj. euroa ja vuodelle 2024 9,2 milj. euroa.

Liikuntapaikat ja ulkoilualueet sisältävät kaikki muut kuin talonrakentamiseen kuuluvat liikunta- ja alueinvestoinnit. Tehtäviin kuuluvat muun muassa rantarakenteet, venelaiturit, veneväylät, kentät, katsomot, ulkoilureitit ja uimarannat. Merkittävimmät ulkoilualueinvestoinnit kohdistuvat parina ensimmäisenä vuotena pääosin liikuntapaikkojen ja kenttien

peruskorjaukseen. Määrärahalla toteutetaan muun muassa Johanneksen kentän tekojäärata, Herttoniemen liikuntapuiston, Viikin kentän ja Pirkkolan yleisurheilukentän perusparantaminen sekä jatketaan tekonurmikenttien peruskorjauksia. Suunnitelmakaudella jatketaan myös lähiliikuntapaikkojen ja pienpelikenttien rakentamista sekä varaudutaan merellisen strategian saaristoinvestointeihin.

8 04 02 Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet, kaupunginhallituksen käytettäväksi

Talousarviokohdalle on osoitettu vuodelle 2022 määrärahaa yhteensä 6,0 milj. euroa. Taloussuunnitelmavuodelle 2023 on esitetty 6,4 milj. euroa ja vuodelle 2024 on esitetty 10,7 milj. euroa.

Projektialueiden puistot ja liikunta-alueet - alakohtaan on yhdistetty kaikkien aluerakentamisprojektien ao. talousarviomäärärahat. Määrärahat on osoitettu kaupungin hallituksen käyttöön ja kaupunginhallitus myöntää tarvittavan rahoituksen erillisellä päätöksellä toimialan käyttöön tiedossa olevan investointitarpeen mukaisesti.

Länsisataman puistot ja liikunta-alueet -määrärahalla toteutetaan taloussuunnitelmakaudella Kaapelipuisto- ja aukio, sekä jatketaan Hyväntoivonpuiston sekä Jätkäsaaren liikuntapuiston toteutusta. Jälkimmäisten toteutus jatkuu koko taloussuunnitelmakauden ajan. Suunnitelmakaudella käynnistetään myös Hernesaaren puistojen suunnittelu.

Kalasadaman puistot -määrärahalla toteutetaan Kalasadamanpuiston rakentamaton osa, Loviseholminpuisto valmiiksi sekä Suvilahden tapahtumakenttä osana Suvilahden tapahtuma-alueetta.

Kruunuvuorenrannan puistot ja liikunta-alueet -määrärahalla rakennetaan Kruunuvuorenrannan liikuntapuiston keski- ja eteläosa valmiiksi. Kruunuvuoren, Stansvikinkallion ja palvelukorttelien viheralueiden sekä Stansvikin kartanopuiston reittiverkoston suunnittelua ja toteutusta jatketaan.

Pasilan puistot -määrärahalla toteutetaan Postipuiston Kollikkallion tukimuuri. Keski-Pasilan Ratapihakortteleissa aloitetaan Keski-Pasilan peruskoulua ympäröivän Halkopiipunkallio-puiston rakentaminen.

Kuninkaankolmion puistot -

määrärahalla toteutetaan Kuninkaantammen ja Honkasuon alueen puistoja. Kuninkaantammen alueella suurimmat kohteet ovat Taidemaalarinpuisto, Ellen Thesleffin puisto ja Fanny Churbergin kallio. Honkasuon alueella aloitetaan Perhosniitty-puiston rakentaminen vaiheittain.

Malmin puistot -

määrärahalla toteutetaan Nallenrinteen puistoaluetta siltä osin kuin maakaasun runkoputken siirron maisemointityöt edellyttävät. Lisäksi alueelle toteutetaan erilaisia väliaikaiskäyttöä ja tulevaa asutusta palvelevia liikunta- ja leikkitoimintoja, myös myöhemmin rakennettaville alueille.

Liite 11, Hankeohjelma puistot- ja liikunta-alueet 2022–2031

805 Irtaimen omaisuuden perushankinta

Talousarvioehdotuksessa vuodelle 2022 esitetään irtaimen omaisuuden määrärahaa 5,1 milj. euroa ja vuosille 2023–2024 määrärahaa esitetään 5,5 milj. euroa. Määrärahalla varmistetaan jo käynnistyneiden järjestelmäkehitysten jatko ja aloitetaan toimialan toiminnan kannalta välttämättömien teknisesti vanhentuneiden tietojärjestelmien korjausvelan vähentäminen. Näiden lisäksi isoimpia kehittämisen kokonaisuuksia ovat paikkatieto-ohjelma, tiedolla johtaminen, karttapalvelun uusiminen, dokumenttien hallinnan kokonaisuuden uudistaminen ja tiedonhallintalain vaatimuksien toteuttaminen.

Liite 12, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2022–2031

806 Arvopaperit

Talousarvioehdotuksessa vuosille 2022–2024 esitetään Hitas-osakkeiden ostoihin 1 milj. euron perusmäärärahaa kullekin vuodelle.

807 Muu pääomatalous

Vuonna 2022 kiinteistöjä ja osakehuoneistoja arvioidaan myytävän 10 milj. eurolla, josta muuhun pääomatalouteen kirjataan tasearvon mukaiset 4 milj. euroa. Erotuksena syntyvät myyntivoitot kirjataan talousarviokohtaan kaupunkirakenne. Taloussuunnitelmavuonna 2023 arvioidaan myynnin olevan 10 milj. euroa ja vuonna 2024 noin 8 milj. euroa.

Myytävät kohteet ovat pääosin pienrakennuksia tai kohteita, joissa palvelutuotanto on loppunut. Myyntikohteiden valinnan lähtökohtana on korjausvelan ja korjaustarpeen sekä ylläpitokustannusten pienentäminen ottaen huomioon myös kohteista mahdollisesti saatavat vuokraustuotot.

Väestönsuojakorvauksia arvioidaan perittävän 0,1 milj. euroa.

Liite 15, Yhteenvetotaulukko investoinnit

Vuoden 2022 talousarvioon sisältyvien jäsenmaksujen erittely

Yhdistyksen nimi

Pohjoismaiden tie- ja liikennefoorumi (PTL) Suomen osasto /Nordiskt vägforums (NVF) finska avdelning	400 €
METREX, Euroopan metropolialueiden ja alueiden verkosto (the Network of European Metropolitan Regions and Areas)	3 000 €
IFHP International Federation for Housing and planning	80 €
Luonto-Liitto ry	200 €
The International Council for Local Environmental Initiatives, ICLEI	4 500 €
Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys – Vattenskyddsföreningen för Vanda å och Helsingforsnejden ry	63 000 €
Carbon Neutral Cities Alliance (10 000 USD)	9 000 €
ArchiMad-kerho; toimittaja Micro Aided Design	1 000 €
BuildingSMART Finland	3 000 €
Kansainvälinen liikenneturvallisuustutkimuksen verkosto ICTCT (International Co-operation on Theories and Concepts in Traffic Satety, ICTCT) Kh 7.2.2011 §149	680 €
Suomen tieyhdistys	990 €
Energie Cities	5 500 €
Finnish Green Building Council	3 500 €
Pohjoismaiset Rakennuspäivät Suomen osasto - Nordisk Byggdag Finlands avdelning ry	- €
Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland Oy	3 780 €
Pyöräilykuntien verkosto	2 400 €
Pyöräilylähetystö (Finnish Cycling Embassy)	- €
Euroopan pyöräilyjärjestöjen kaupunkiverkosto - Cities for Cyclists	2 000 €
Sähkölaitteiden kunnosapitoyhdistys, SÄKPY ry	700 €
WUP (World Urban Parks)	2 175 €
Viherympäristöliitto	1 500 €
Green Net Finland Oy	1 350 €
DOCOMOMO Suomi Finland ry (International Working Party for Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighbourhoods of the Modern Movement)	380 €
ICOMOS Suomen osasto ry (International Council on Monuments and Sites)	250 €
Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto, RAKLI ry	25 000 €

LIITTEET

- Liite 2, Tilankäyttösuunnitelma
- Liite 3, Suorite- ja taloustavoitteet 31001 Kaupunkirakenne
- Liite 4, Suorite- ja taloustavoitteet 31002 Rakennukset
- Liite 5, Suorite- ja taloustavoitteet 31003 Asuntotuotanto
- Liite 6, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) maksuosuudet ja HKL:n tuki
- Liite 7, Hankeohjelma Kiinteä omaisuus 2022–2031
- Liite 8, Hankeohjelma Rakennukset 2022–2031
- Liite 9, Vuokra- ja osakehanke-ehdotukset vuosille 2022–2031
- Liite 10, Hankeohjelma Kadut- ja liikenneväylät 2022–2031
- Liite 11, Hankeohjelma Puistot- ja liikunta-alueet 2022–2031
- Liite 12, Irtaimen omaisuuden perushankinnat 2022–2031
- Liite 13, Katujen ja liikenneväylien rakentamishjelma 2022–2024
- Liite 14, Puistojen ja liikunta-alueiden rakentamishjelma 2022–2024
- Liite 15, Yhteenvetotaulukko investoinnit
- Liite 16, Sitovat toiminnalliset tavoitteet ja mittarit
- Liite 17, Muut toiminnalliset tavoitteet ja mittarit
- Liite 18, Henkilöstötoimikunnan lausunto